

**TØNSBERG
KOMMUNE**

– der barn ler

Forslag til

KOMMUNAL PLANSTRATEGI 2020 - 2024

Mars 2020

1 Innhold

1.	Kommunens planoppgaver og planstrategien.....	3
1.1	Kommunens planoppgaver.....	3
1.2	Hvordan er planstrategien utarbeidet.....	3
1.3	Planstrategiens innhold.....	4
2.	Kommunereformen og ny Tønsberg kommune.....	5
2.1	Ny kommuneplanen.....	5
2.2	Politisk plattform og tjenestestrategier i nye Tønsberg.....	6
2.3	Visjon og verdier i nye Tønsberg kommunen.....	6
3.	Nytt system for utarbeidelse av planer i Tønsberg kommune.....	8
4.	Nasjonale og regionale føringer for planarbeidet.....	10
5.	Muligheter og utfordringer i Tønsberg i dag.....	12
5.1	Befolkningssammensetning og bolig.....	13
5.2	Å vokse opp i Tønsberg.....	18
5.3	Folkehelse.....	20
5.4	By, lokalsenter og transport.....	25
5.5	Verdiskaping og næringsutvikling.....	28
5.6	Kultur og friluftsliv.....	31
5.7	Sosial og teknisk infrastruktur og kommunale tjenester.....	32
6.	Muligheter og utfordringer for Tønsberg i nær fremtid.....	36
6.1	Moderat befolkningsvekst og flere eldre.....	37
6.2	Klimaendringer, klimarisiko og miljøspørsmål som påvirker samfunnet.....	39
6.3	Grunnleggende menneskelige behov for trygghet og tilknytning.....	41-
6.4	Rask teknologisk utvikling.....	42
6.5	Mindre økonomisk handlingsrom i offentlig sektor.....	43
6.6	Mangel på kompetent arbeidskraft.....	44
7.	Planbehov 2020-24.....	45
8.	Oversikt over eksisterende planer som skal revideres.....	48
9.	Vedlegg.....	49

Sammendrag

Kommunal planstrategien er ikke en plan, men et verktøy som kommunen er pålagt å utarbeide for å vurdere hvilke planer som bør prioriteres den kommende valgperioden for å få til ønsket samfunnsutvikling (plan - og bygningsloven § 10).

Denne planstrategien beskriver dagens- og fremtidige utfordringer for nye Tønsberg kommunen. På bakgrunn av denne gjennomgangen fremkommer det behov for å utarbeide følgende kommune- og kommunedelplaner i den kommende fireårsperioden:

- Etableringen av nye Tønsberg kommunen 1. januar 2020 utløser behovet for å rullere hele kommuneplanen; både samfunnsdel med arealstrategi og arealdel. Regjeringen har forventinger om at FNs bærekraftsmål skal legges til grunn ved utarbeidelse av kommuneplaner i årene fremover, og Tønsberg kommune ser nytte av å bruke målene inn i arbeidet med kommende kommuneplanrulling.
- Kommunedelplan oppvekst
- Kommunedelplan folkehelse
- Kommunedelplan klimaomstilling
- Kommunedelplan for kulturminner

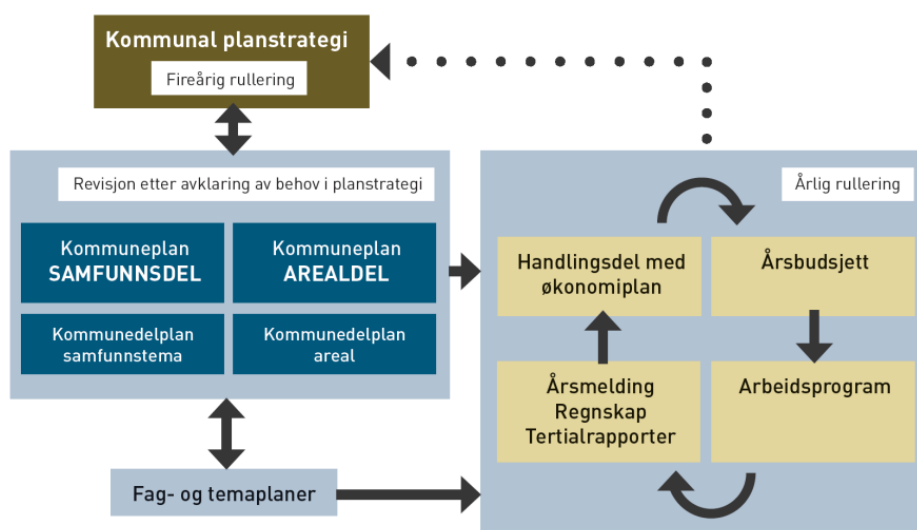
I tillegg beskriver planstrategien behov for enkelte tematiske utredninger for å få økt kunnskap om aktuell situasjon i ny kommune, og behov for å utarbeide nye fagplaner. Siste kapittel i planstrategien gir en komplett oversikt over nye planer som anbefales utarbeidet og eksisterende planer som anbefales revidert.

1. Kommunens planoppgaver og planstrategien

1.1 Kommunens planoppgaver

Alle kommuner skal utarbeide en kommuneplan som skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen. Det er plan- og bygningsloven som er retningsgivende for innhold og prosess ved utarbeidelse av kommuneplanen. Alle planer som utarbeides etter plan- og bygningsloven skal fremme lovens formål om bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og fremtidige generasjoner¹.

Som første ledd i utarbeidelse av ny – eller revidering av eksisterende – kommuneplan, skal kommunen utarbeide en planstrategi. Kommunal planstrategi er ikke en plantype, men et hjelpemiddel for kommunen til å fastlegge det videre planarbeidet (plan - og bygningsloven § 10). Den kommunale planstrategien skal bidra til at kommunens planoppgaver er behovsstyrt og ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig.

Figur 1 Kommunal planstrategi i det kommunale plansystemet. Kilde: Veileder – kommunal planstrategi

Plan- og bygningsloven fastslår at planstrategien skal utarbeides og vedtas senest ett år etter at nytt kommunestyre er konstituert. Planstrategien skal før dette sendes til statlige og regionale organer og nabokommuner, for å få innspill på de planprioriteringene kommunen vedtar i planperioden. Før planstrategien behandles i kommunestyret, skal den være offentlig tilgjengelig i minst 30 dager.

1.2 Hvordan er planstrategien utarbeidet

Denne planstrategien beskriver planoppgaver Tønsberg kommunen bør prioritere for å få ønsket utvikling i årene fremover, med bakgrunn i dagens- og fremtidig muligheter og utfordringer i kommunesamfunnet og kommuneorganisasjonen. Arbeidsprosessen med planstrategien startet høsten 2018, og Fellesnemnda vedtok organisering og fremdriftsplan i møte 16.10.2018 (sak 046/18).

¹ Bærekraftig utvikling er av FN definert å være at vi tar vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å dekke sine. Bærekraftsmålene ser miljø, økonomi og sosial utvikling i en sammenheng. Det er sammenhengene mellom dimensjonene som avgjør om noe er bærekraftig.

En tverrfaglig prosjektgruppe har utarbeidet eksisterende- og fremtidige utfordringsbilde for den nye kommunen og på bakgrunn av dette vurdert planbehovet i perioden 2020-2024. Rådmannens ledergruppe har vært styringsgruppe. Frem til september 2019 var Fellesnemnda politiske styringsgruppe, deretter har kommuneplanutvalget vært politisk styringsgruppe for arbeidet.

I møte 28.08.19 sluttet Fellesnemnda seg til at arbeidet og behandlingen av planstrategien, og oppstart av arbeid med kommuneplanens samfunnsdel skal gjøres parallelt, en mulighet det åpnes opp for i plan- og bygningsloven § 10-1. Planstrategi og planprogram for kommuneplanens samfunnsdel vil derfor parallelt legges ut til offentlig ettersyn i 6 uker våren 2020. Etter dette vil eventuelle endringer innarbeides, før kommunestyret vedtar planstrategien og fastsetter planprogram for kommuneplanens samfunnsdel høsten 2020.

1.3 Planstrategiens innhold

De fire første kapitlene legger grunnlaget for vurderingen av planbehovet for den nye kommunen den kommende fireårsperioden:

Kapittel 2 beskriver kort sammenslåingsprosessen mellom Re og Tønsberg, hvilke politiske føringer som ble vedtatt i forbindelse med sammenslåingen og hvilke planbehov dette utløser.

I kapittel 3 beskrives gjeldene nasjonale og regionale føringer som er av særlig betydning for kommunens planarbeid, deretter blir det i kapittel 4 beskrevet hvilke utfordringer Tønsberg står ovenfor, og i kapittel 5 hvilke utfordringer som vil møte den nye kommunen fremover som følge av større samfunnsendringer.

I det siste kapittelet oppsummeres planoppgavene Tønsberg kommune vil prioritere den neste fireårsperioden.

2. Kommunereformen og ny Tønsberg kommune

1. januar 2020 ble kommunene Re og Tønsberg slått sammen til en kommune. Sammenslåingsprosessen er en følge av nasjonal kommunereform med mål om å etablere større og sterkere kommuner i Norge. Navnet på den nye kommunen er Tønsberg kommune.

Sammenslåingsprosessen mellom Re og Tønsberg ble formelt igangsatt med vedtak i Re kommunestyret 21. september 2016 og i Tønsberg bystyre 26. september 2016. Etter vedtak om sammenslåing, ble det nedsatt et felles politisk organ – Fellesnemnda – som har tatt de viktigste avgjørelsene frem til valget høsten 2019, hvor den nye kommunen fikk eget kommunestyre.

Frem til den nye kommunen har utarbeidet egen kommuneplan, vil samfunnsutviklingen og kommuneorganisasjonen styres gjennom:

- «Politisk plattform – sammenslåing av Re og Tønsberg» vedtatt 20.06.17
- Tjenestestrategier i nye Tønsberg vedtatt 20.06.19

Kommunens arealer styres gjennom:

- Tønsberg kommunes arealdel 2018-30 vedtatt 22.05.19
- Re kommunes arealde 2015-27 vedtatt 08.09.15

2.1 Ny kommuneplanen

Den nye kommunen trenger ny felles kommuneplan – både samfunnsdel og arealdel. Arbeidet med ny kommuneplan vil bygge videre på erfaringer fra hvordan kommuneplanene har fungert som styringsdokument i Re og Tønsberg kommuner, Politisk plattform, Tjenestestrategier i nye Tønsberg og vedtatt visjon og verdier for nye Tønsberg kommune.

Evaluerings av kommuneplanen som styringsdokument i Re og Tønsberg

Tidligere Re kommune og Tønsberg kommune har følgende erfaring med bruk av vedtatte kommuneplaner som styringsdokument:

Tønsberg kommune:

Det ble ved rullering av kommuneplanen for Tønsberg kommune 2014-2026, og videreført ved delvis rullering av kommuneplan 2018-2030, lagt særlig vekt på å utarbeide en mer strategisk kommuneplan og redusere antallet kommunedelplaner og temaplaner i kommunen. Detaljeringsnivået har vist seg å fungere bra.

Samfunnsdelen ble rullert med vekt på fire grunnleggende føringer; etikk og samfunnsansvar, bred folkehelseplanlegging, bærekraftig utvikling og lokaldemokrati. I etterkant har organisasjonen erfart at disse føringene i enda sterkere grad kunne vært førende for utformingen av planen.

Samfunnsdelen har vært sektoroppbygd. Denne strukturen gjør det vanskeligere å utforme felles strategier og mål for sektorovergripende temaer som folkehelse og klimaomstilling. Sektorene har også valgt ulik grad av detaljeringsnivå for egne strategier og målsetninger.

Arealdelen for Tønsberg kommune 2014-2026 hadde særlig fokus på bærekraftig utvikling gjennom fortetting og transformasjon, samt behovsbasert omdisponering av arealer til bolig og næring. Fremtidig utviklingsgrense (RPBA) ble innarbeidet. Ved delvis rullering av kommuneplan 2018-2030 ble kommunens strategier for fortetting og transformasjon ytterligere spesifisert gjennom egen fortettingsstrategi.

Fortettingsstrategien skal sammen med bestemmelsene til kommuneplanens arealdel og Byplan danne utgangspunktet for å oppnå kommunens målsetninger om fortetting med kvalitet, hvor hovedhensynet er å bevare gode bomiljøer og bygge videre på disse kvalitetene snarere enn å forringe dem. Erfaringer fra Byggesaksavdelingen tilsier at strategien har gitt kommunen bedre styringsmuligheter i fortettingsprosjekter.

Re kommune:

Kommuneplanen i Re er utarbeidet sammen med Hof og Holmestrand, og ble vedtatt i september 2015. Samfunnsdelen ble et fellesdokument, mens arealdelen var egen for Re. Økonomiplanen har hatt status som handlingsdel til kommuneplanen.

Hensyn til miljø, klimaendringer og folkehelse er et gjennomgående tema i kommuneplanens samfunnsdel. I samtlige kapitler er det en vurdering av hvordan det enkelte temaet påvirker folkehelsen. Samfunnsdelen bærer preg av at den er utarbeidet i fellesskap av tre kommuner som en forberedelse til en sammenslåing som ikke ble noe av, og videre oppfølging som overordnet styringsverktøy ble derfor mindre aktuelt enn intensjonen var.

I arealdelen var hovedtema å legge til rette for en mer samordnet areal- og transportplanlegging slik at natur- og miljøressursene kan forvaltes på en bærekraftig måte. Utviklingsgrense i tråd med RPBA ble innarbeidet (Revetal-området), mens opprinnelig ønske fra kommunestyret i Re om egen utviklingsgrense rundt Undrumsdal ble etter hvert trukket som følge av innsigelse fra fylkeskommunen. I planen er det avsatt større areal til boligformål enn målsettingen om 1,5 % befolkningsvekst tilsier. Arealdelen har vært et godt styringsverktøy for å styre befolkningsveksten rundt Revetal i tråd med RPBA.

I 2016 vedtok Kommunestyret at det ikke skulle utarbeides en ny planstrategi for perioden 2016-2019, men at enkelte planer utpekt av kommuneplanutvalget skulle gis en enkel revidering.

2.2 Politisk plattform og tjenestestrategier i nye Tønsberg

«*Politisk plattform – sammenslåing av Re og Tønsberg*» fastslår mål og strategier for sammenslåingsprosessen og den nye kommunen. Plattformen har særlig fokus på at tjenestetilbudet i den nye kommunen skal sikre at innbyggerne tilbys gode og likeverdige tjenester, og at kommunen skal være økonomisk robust og bærekraftig. Som tjenesteleverandør skal den nye kommunen yte best mulige tjenester til innbyggerne så nært som mulig der de bor, og tjenestene skal være preget av høy kvalitet og effektiv ressursbruk.

Med utgangspunkt i vedtatte mål og strategier i *Politisk plattform*, er det utarbeidet tjenestestrategier for de fem utadrettete kommunalområdene i nye Tønsberg kommune. Dokumentet *Tjenestestrategier i nye Tønsberg* angir retning for det videre arbeidet innenfor de tjenesterettede fagområdene i den nye kommunen.

2.3 Visjon og verdier i nye Tønsberg kommunen

Det er utarbeidet ny visjon og nye verdier for nye Tønsberg kommune, som Fellesnemnda vedtok enstemmig 20. juni. 2019. Visjonen og verdiene er et resultat av bred involvering gjennom fire store dialogkonferanser der ansatte, innbyggere, ungdom og politikere var med og bidro med innspill.

I det videre arbeidet med utarbeidelse av planer for den nye kommunen blir det viktig å forankre visjonen og verdiene som er vedtatt:

- Visjon: «Der barn ler»
- Verdier: *Samarbeid, nytenking, trygghet og bærekraft*

Verdiene skal følges opp av setningen «*Sammen skaper vi en nytenkende, trygg og bærekraftig kommune*».

UTREDNINGSBEHOV 2020 - 2024:

- Ny visjon - hva skal til for at Tønsberg er en kommune hvor barn ler:
 - Hvilken innsikt og bevissthet er nødvendig for å skape miljøer der barn ler?
 - Hva skal til for å få barn til å le og vise glede?
 - Hva må kommunen, ansatte, innbyggere, bedrifter lag og foreninger, institusjonene og tjenestetilbudene bidra til og med for å få barn til å le?
 - Hvordan kan vi bevare latteren, barnligheten og positiviteten der hvor det er nødvendig med struktur og system?
 - Hvordan kan vi sammen skape en kultur som fokuserer på at barns framtid skal fylles med trygghet, gleder og framtidshåp i et bærekraftig miljø?

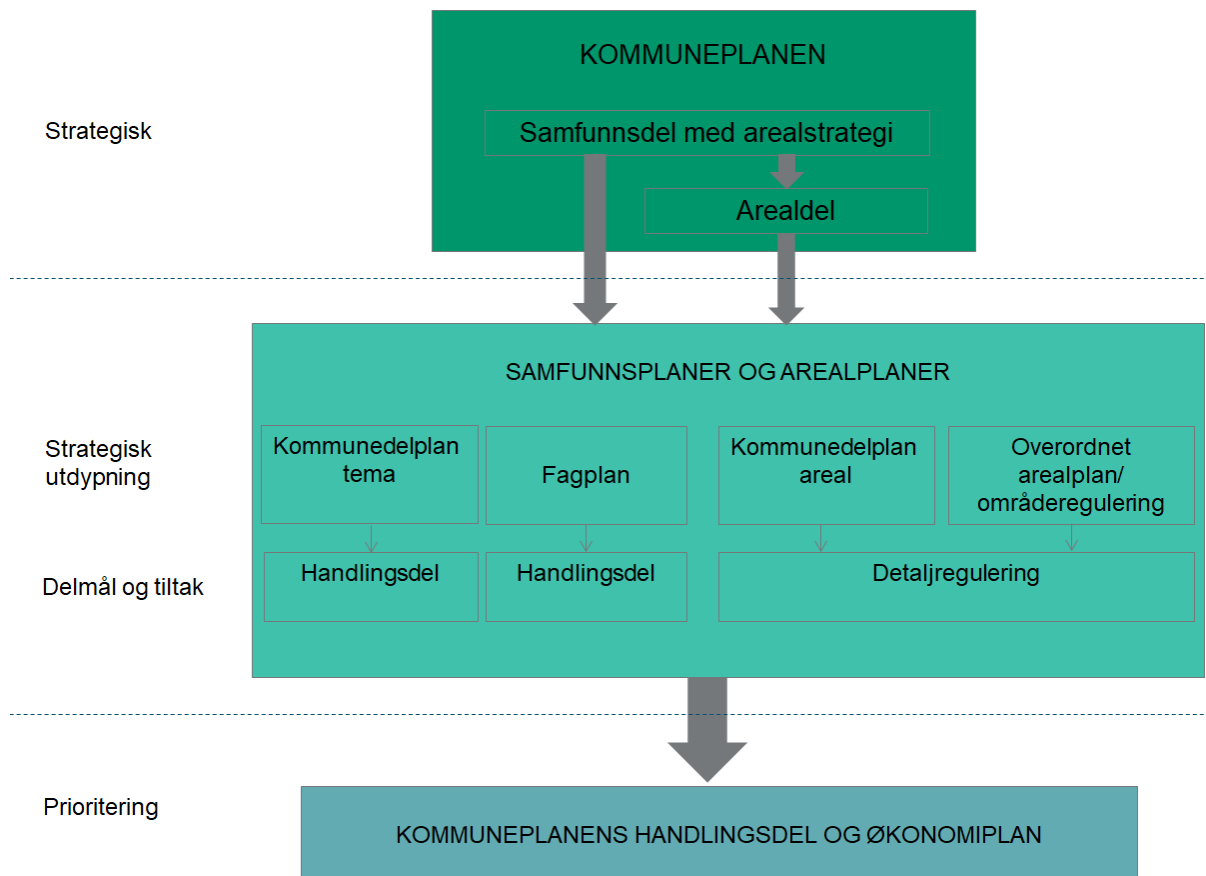
NYTT PLANBEHOV 2020-24:

- Ny felles kommuneplan – både samfunnsdelen og arealdelen må utarbeides for den nye kommunen. Kommuneplanene skal gi svar på hvordan vi kan nå kommunens visjon og innarbeide vedtatte verdier i samfunnet og organisasjonen.

Erfaringer med eksisterende kommuneplaner, samt vedtatt politisk plattform og tjenestestrategier, vektlegges ved utarbeidelse av ny kommuneplan.

3. Nytt system for utarbeidelse av planer i Tønsberg kommune

Kommunens planer er viktige styringsverktøy og det er nødvendig at kommuneorganisasjonen følger et felles system for å sikre at egne mål og strategier gjennomføres i alle kommunale virksomheter. I nye Tønsberg kommunen skal vi utarbeide følgende plantyper – alle skal ha forankring i kommuneplanens samfunnsdel – for å løse utfordringer og videreutvikle muligheter i kommunesamfunnet:

Figur 2 Plansystemet som nye Tønsberg kommune skal jobbe etter.

For at dette plansystemet etterfølges er det behov for å utarbeide felles rutiner for hvordan kommunen skal drive planprosesser, hvem som skal involveres internt i organisasjonen og eksternt. Det bør også utarbeides rutiner for hvordan arbeidet skal kommuniseres, og hvordan sikre god forankring.

Det skal utarbeides maler for de ulike plantypene, slik at disse for lik oppbygning. Det er viktig at fremtidige plandokumenter utarbeides med fokus på klart språk, og at de er leser- og brukervennlige.

Plantyper i Tønsberg kommune

Kommuneplanen (pbl § 11)

Kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel og arealdel.

Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen.

Kommuneplanen skal legges til grunn ved utarbeidelse av kommunedelplaner og fagplaner i kommunen.

Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet og for Tønsberg kommune som organisasjon – inkludert arealstrategi som skal være retningsgivende for utarbeidelse av kommuneplanens arealdel.

Kommuneplanen skal ha en **handlingsdel med økonomiplan** som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig. Kommuneplanens handlingsdel gir grunnlag for kommunens prioritering av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver og konkretiserer tiltakene innenfor kommunens økonomiske rammer.

Kommuneplanens arealplan bestemmer hva arealene i kommunen skal brukes til og skal omfatte hele kommunen. Planen inneholder kart og bestemmelser om hvilke prinsipper og

forutsetninger som skal legges til grunn for den mer detaljerte planleggingen som skjer i etterkant av vedtak av arealdelen.

Kommunedelplan (pbl § 11):

Kommunedelplaner kan utarbeides for avgrensede geografisk områder, bestemte temaer eller virksomhetsområder.

Kommunedelplaner for temaer eller virksomhetsområder skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer. Handlingsdelen skal revideres årlig. Kommunedelplaner utarbeides for å løse tverrsektorielle utfordringer og der bred medvirkning anses som særlig viktig. **Kommunedelplan for avgrensede geografisk områder** utdyper og supplerer kommuneplanens arealdel.

Fagplan med handlingsdel

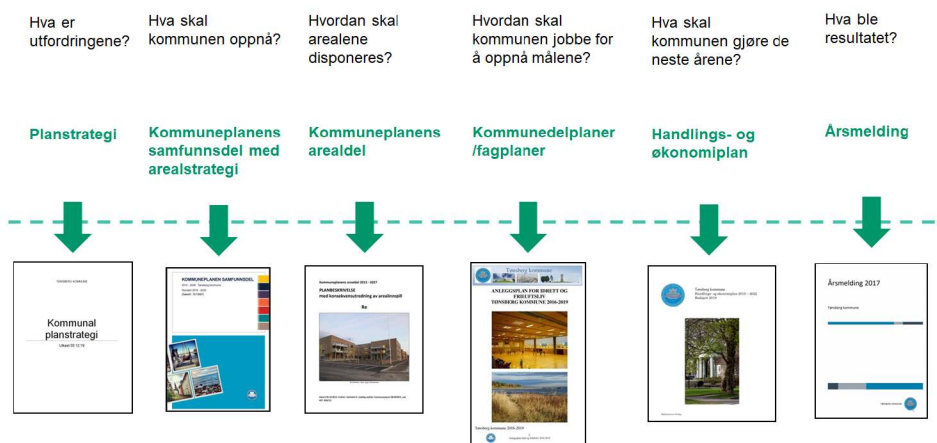
Fagplaner er sektor- og fagplaner som skal løse utfordringer innenfor fagområder gjennom konkrete tiltak. Planprosessen følger ikke plan- og bygningslovens prosesskrav.

Reguleringsplaner (pbl § 12)

Reguleringsplan er et arealplankart med tilhørende bestemmelser som angir bruk, vern og utforming av arealer og nærmiljøer.

Virksomhetsplaner

Beskriver hva virksomheten skal oppnå og hvordan.

4. Nasjonale og regionale føringer for planarbeidet

Følgende nasjonale og regionale føringer er retningsgivende for det videre planarbeidet i Tønsberg kommune:

Nasjonale forventninger

Regjeringen legger hvert fjerde år fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet (plan- og bygningsloven § 6-1). De nasjonale forventningene skal følges opp i fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med planstrategier og planer, og legges til grunn for statlige myndigheters medvirkning i planleggingen.

«Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019 – 2023» fremhever fire store utfordringer det norske samfunnet står ovenfor og som regionale og lokale myndighetene har sentrale oppgaver med å håndtere²:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn.
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning.
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn.
- Å skape et trygt samfunn for alle.

Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i utfordringene. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen i Tønsberg kommune i den kommende planperioden.

I tillegg er det for den nye kommunen særlig relevant at regjeringen forventer at kommunen utarbeider arealstrategi som del av kommuneplanens samfunnsdel, og legger disse til grunn ved revisjon av kommuneplanens arealdel.

² <https://www.regjeringen.no/contentassets/cc2c53c65af24b8ea560c0156d885703/nasjonale-forventninger-2019-bm.pdf>

Statlige planretningslinjer

Planretningslinjene skal brukes for å konkretisere de nasjonale forventningene til planleggingen og markere nasjonal politikk på viktige områder i planleggingen:

- Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (2018)
- Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (2014)
- Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen (2011)
- Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen (1995)
- Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag (1994)

Regionale planer

Vestfold fylkeskommune har vedtatt følgende regionale planer med betydning for utvikling av nye planer og strategier for Tønsberg kommune:

- Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA)
- Regional plan for helhetlig opplæringsløp
- Regional plan for kystsonen i Vestfold
- Regional plan for klima og energi
- Regional plan verdiskaping og innovasjon
- Regional plan for intermodal godstransport
- Regional transportplan
- Regional plan for vannforvaltning
- Regional plan for folkehelse 2019-2030

Vestfold fylkeskommune og Telemark fylkeskommune slår seg sammen fra 1. januar 2020.

NYTT PLANBEHOV 2020-2024:

- FNs bærekraftsmål legges til grunn for samfunns- og arealplanleggingen i Tønsberg kommune og brukes aktivt inn i utarbeidelse av ny kommuneplan
- Kommunen utarbeider arealstrategi, som del av kommuneplanens samfunnsdel, og denne skal være førende for utarbeidelse av kommuneplanens arealdel.

5. Muligheter og utfordringer i Tønsberg i dag

Som grunnlag for å vurdere hvilke planoppgaver Tønsberg kommunen bør prioritere for å få ønsket utvikling i årene fremover, beskriver dette kapittelet aktuelle muligheter og utfordringer i Tønsberg kommune i dag. Neste kapittel – kapittel 6 – beskriver fremtidige muligheter og utfordringer i Tønsberg kommune på bakgrunn av seks større samfunnstrender som forventer å påvirke kommunesamfunnet og kommuneorganisasjonene i årene som kommer.

Beskrivelsene i disse to kapitlene er i hovedsak generell, men trekker også frem særlige utfordringer for områder eller grupper i kommunen der det har betydning for planbehovet i kommunen.

Som grunnlag for videre arbeid med å innarbeide FNs 17 bærekraftsmål i samfunns- og arealplanleggingen i Tønsberg kommune, viser hvert delkapittel i kapittel 5 og 6 hvilke av de 17 bærekraftsmålene som er mest sentrale for hvert temaområde.

5.1 Befolknings sammensetning og bolig

Antall fødte, døde, innflyttere og utflyttere bestemmer befolkningsutviklingen. I Norge og Vestfold har fruktbarheten gått ned de siste årene, og har ikke vært så lav siden starten av 1980-tallet. I all hovedsak er det derfor nettoinnflytting som nasjonalt har gitt befolkningsvekst det siste tiåret.

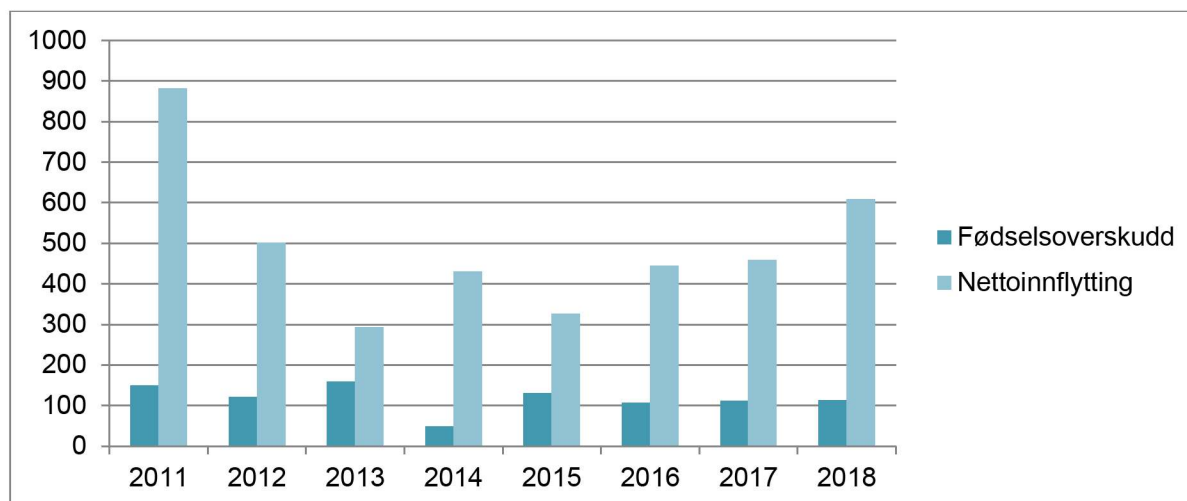

5.1.1 Befolknings sammensetning

Befolkningsvekst

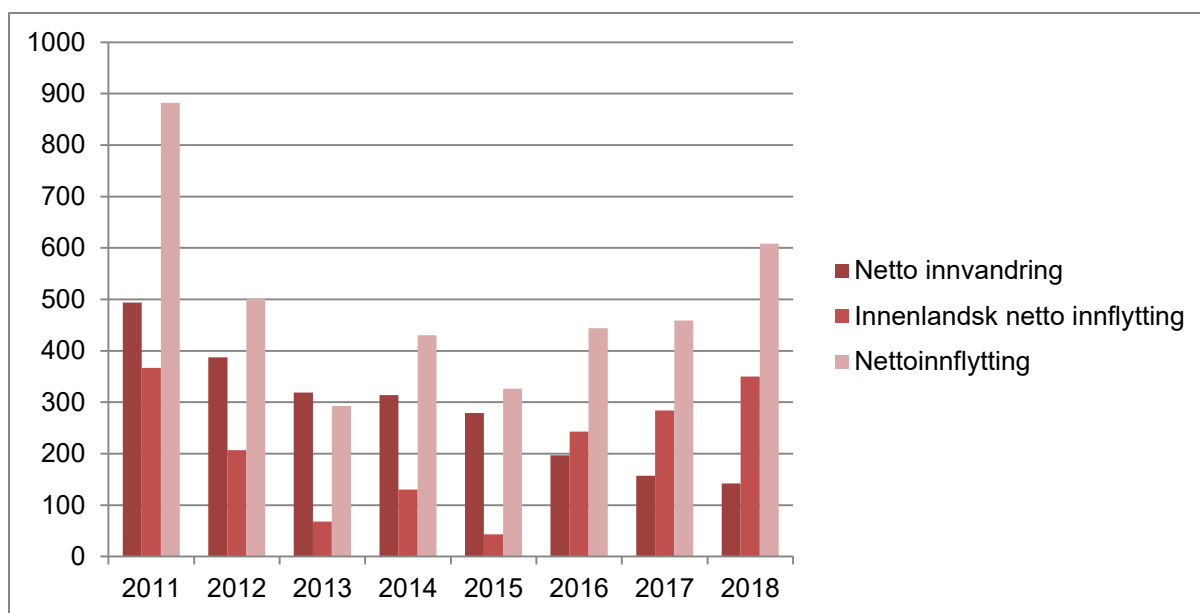
Re og Tønsberg kommune hadde til sammen ca. 54000 innbygger i 2019 og kommunen har til sammen hatt en befolkningsvekst på 1,9 % per år de siste fire årene (SSB). Dette er en av de høyeste vekstratene i nye Vestfold og Telemark fylke.

I perioden 2011 til 2018 har fødselstallene sunket noe i tidligere Tønsberg kommune og Re kommune, men som det fremkommer av tabell 3 er det fortsatt fødselsoverskudd når vi legger sammen fødselstall for de to kommunene.

Figur 3 Befolkningsoverskudd og nettoinnflytting til nye Tønsberg kommune. Kilde: SSB, tabell 06913

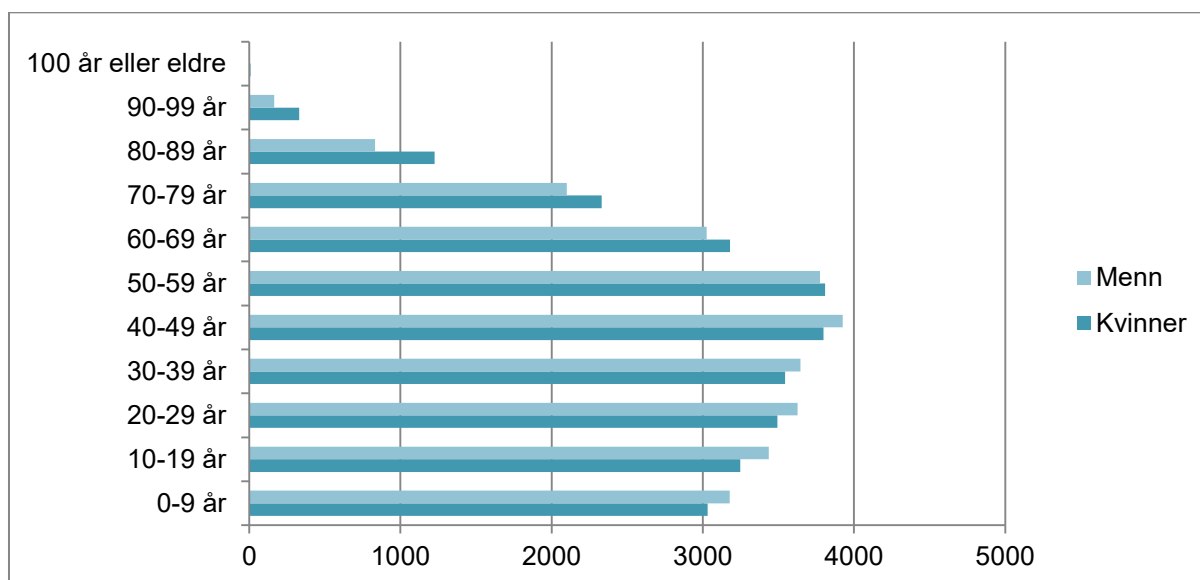
Det er nettoinnflytting, hvor både innenlands flytting og innvandring, som er hovedkilden til befolkningsvekst i nye Tønsberg. Som vist i tabell 4 var det i perioden 2011 til 2015 innvandring som utgjorde den største delen av innflyttere, mens det fra 2015 har vært innenlandsk flytting som har utgjort størstedelen av innflyttere til kommunen. Siden 2016 har det vært en nedgang i bosettingen av flyktninger i Re og Tønsberg, fra 140 personer i 2015 til 45 personer i 2019.

Figur 4 Netto innflytting til nye Tønsberg kommune. Kilde: SSB tabell 06,913, 05426 og 07210

Befolknings sammensetning

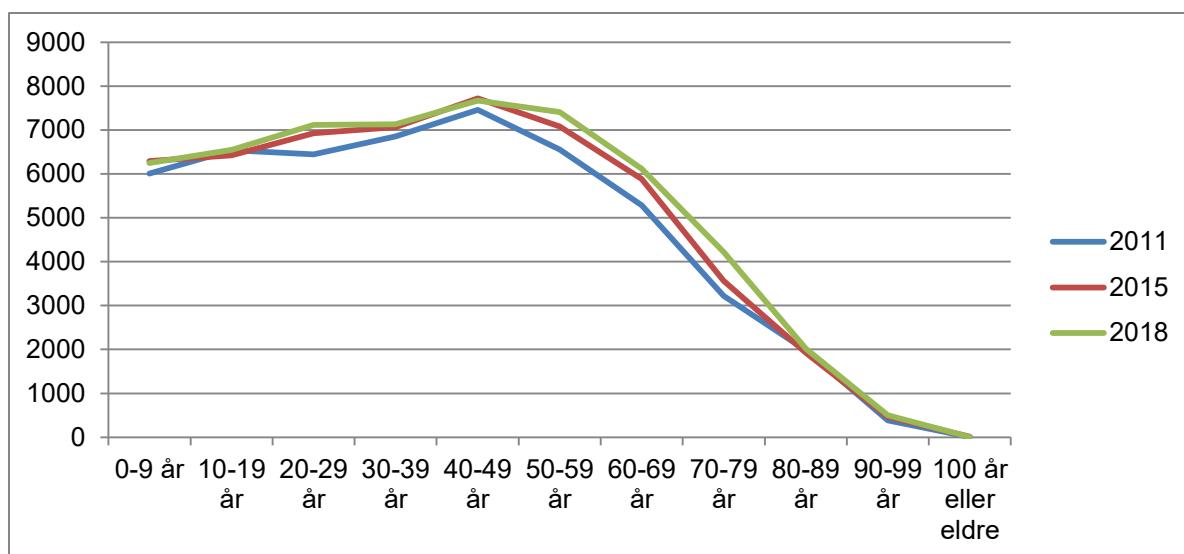
Som det fremkommer av tabell 5 har nye Tønsberg kommune en relativ god fordeling mellom de ulike aldersgruppene. Aldersgruppene som utløser størst tjenestebehovet fra kommunen; 0- 15 år og de over 70 år, utgjør nå henholdsvis 18 % og 11 % av den totale befolkningstallet i kommunen. Sammen med befolkningsvekst i gruppen yngre voksne, se tabell 6, gir dette en alderssammensetning i Tønsberg som kan anses som positiv for kommunen ved at omsorgsbyrden er lavere enn for mange andre kommuner i landet³.

Figur 5 Aldersfordelingen i nye Tønsberg kommune per 3. kvartal 2019. Kilde: SSB, tabell 07459

Befolkningsveksten de siste 8 årene har vært størst i aldersgruppen 20-29 år og 50-79 år, mens de største aldersgruppene i kommunen er 40-49 år og 50-59 år.

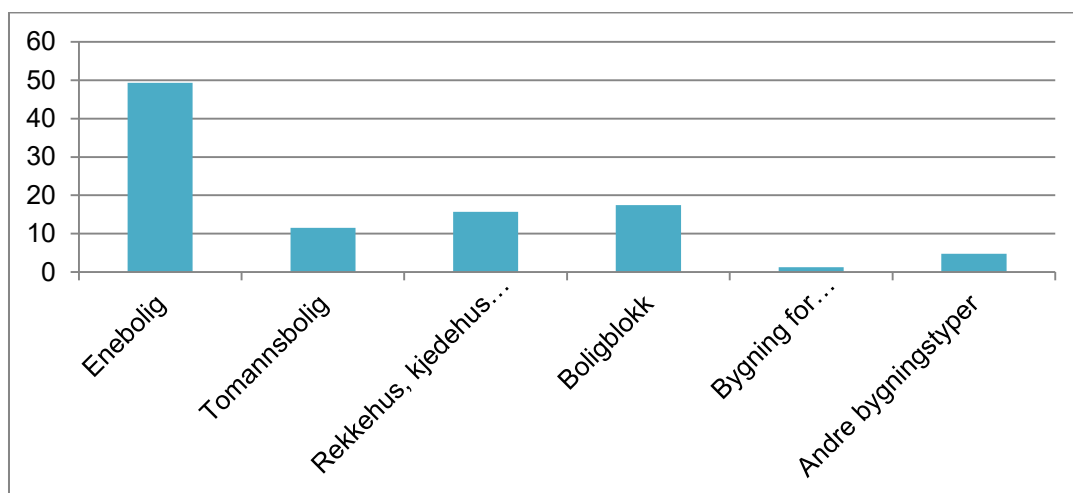
³ Omsorgsbyrden er forholdet mellom antall personer over 65 år og antall i alderen 20-64 år, SSB 2017

Figur 6 Alderssammensetning i kommunen – tall for Re og Tønsberg. Kilde: SSB, tabell 11727

5.1.2 Husholdninger og boligtilbud

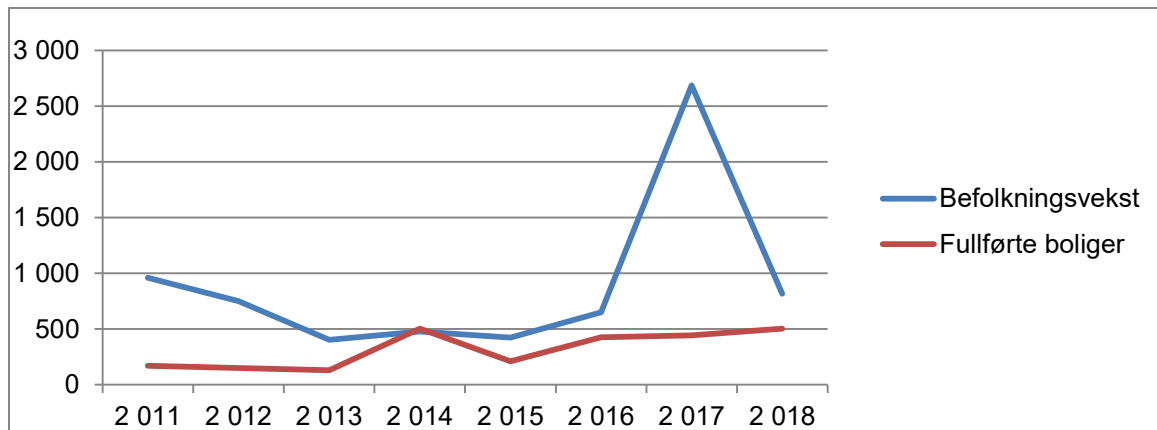
I 2019 bodde rundt 50 % prosent av innbyggerne i Re og Tønsberg i mindre husholdninger, bestående av en eller to personer. Litt under 40 % bodde i husholdninger bestående av tre eller fire personer og litt over 10 % i husholdninger med mer enn fem personer.

Figur 7 Prosentandel av boligtyper i Re og Tønsberg kommune. (Kilde: SSB 2019, tabell 06265)

Eksisterende boliger i de to kommunene består i stor del av større enheter, se figur 7; over 70 % av boligmassen er enebolig, tomannsboliger og rekkehus, mens leiligheter og andre mindre boformer utgjør i underkant av 30 %. Dette tilsier at en stor andel av de mindre husholdningene bor i ene, tomanns- eller rekkehus, og at det kan være en ubalanse mellom husholdningsstørrelse og tilgang på mindre boligtype i den nye kommunen.

Det siste 10-året har det vært høy boligutbygging i Tønsberg og Re. Nye boliger er i hovedsak utviklet gjennom 1) store sentrumsnære leilighetsprosjekter, 2) som nye boligfelt i randsonen av lokalsentrene bestående av en kombinasjon av eneboliger, tomannsboliger og flermannsboliger og 3) fortetting i eksisterende boligområder omtalt som eplehagefortetting. Totalt har utbyggingsantallet de siste årene ligget på rundt 450 boliger i året.

Figur 8 Befolkningsvekst og boligbygging i Re og Tønsberg. Den høye befolkningsveksten i 2017 skyldes grensejustering hvor Veiar ble del av Tønsberg kommune. Kilde: SSB

Til tross for høy boligutbygging i begge kommuner har boligprisveksten vært høy. Dette gjelder særlig for leiligheter. I Tønsberg har prisøkningen for leiligheter fra 2010 til 2018 vært på 65 % i Tønsberg og i Re 46 %, mens eneboligene har økt med 39 % i Tønsberg og 31 % i Re i samme periode. Det finnes ikke tilsvarende statistikk for leiepriser i kommunene.

Den høye prisveksten på boliger, og da særlig leiligheter, kan bidra til at mindre husholdninger velger å flytte til eller bli boende i større boliger enn nødvendig. For å korrigere dette bør ny Tønsberg kommune i større grad tilrettelegge for et mer mangfoldig boligtilbud, for å dekke ulike behov og skape sosialt sammensatte bomiljøer, med hensyn til husholdningstype, livsfase, tilgang på universelt utformede boliger og økonomi.

Nye typer boligløsninger blir særlig viktig for å tilrettelegge for at eldre kan bli boende hjemme lengst mulig, klare seg på egenhånd og opprettholde et aktivt sosialt liv. I tillegg til boligtyper, vil boligmiljø (tilgang på kollektivtransport, butikk osv) ha betydning for å lykkes.

Både Re og Tønsberg har i samarbeid med Husbanken utarbeidet boligsosial handlingsplan for grupper som faller utenfor boligmarkedet⁴. Det er behov for å utarbeide en boligplan som kan tilrettelegge for utvikling av et større mangfold av boligløsninger som imøtekommer bredden av innbyggere i Tønsberg kommune, samt vurdere muligheter for boligløsninger hvor kommunen i større grad tar en aktiv part.

⁴ Begge kommuner disponerer kommunale boliger, Re kommune hadde i 2018 226 boliger og Tønsberg kommune 1086 boliger.

BEFOLKNING OG BOLIG

Utredningsbehov 2020 -2024:

- Kartlegging av arealreserver avsatt til boliger (omdisponert/regulerte areal som ikke er utbygd)

Nytt planbehov 2020-2024:

- Fagplan for boligutvikling med fokus på hvordan kommunen kan tilrettelegge for utvikling av et større mangfold av boligtilbud som imøtekommer behovene til innbyggere i Tønsberg kommune fremover.

5.2 Å vokse opp i Tønsberg

En god oppvekst er avgjørende for at barn og unge i Tønsberg skal få gode voksenliv med deltakelse i samfunns- og arbeidsliv.

Folkehelseprofilen og ungdomsundersøkelsen 2017 viser at de fleste barn og unge i nye Tønsberg vokser opp i trygge oppvekstmiljøer og trives på skolen; barneandelen som vokser opp i lavinntektshusholdninger, bor trangt eller mobbes er lavere enn landet for øvrig.

Til tross for at barn og unge trives, beskriver flere barn og unge i den seneste ungdomsundersøkelsen opplevelse av ensomhet, og fra 2015 er det en markant nedgang i fysisk samvær med venner både i hjemmet og ute. Dette kan ses i sammenheng med en mer digitalisert hverdag. Den digitale hverdagen skaper også nye utfordringer som nettmobbing, digitalt datamateriell på avveie og endringer i sosiale kommunikasjonsferdigheter.

Folkehelseprofilen for de to kommunene viser også økt andel unge med lettere psykiske helseplager, andelen er markant høyere enn i landet som helhet. Dette samsvarer også med Ungdomsundersøkelsen 2014-2017, hvor det fremkommer høy grad av «depressivt stemningsleie». Andelen jenter i 2017 med psykisk helseplager er 21 %, langt høyere enn hos guttene hvor 6 % oppga dette.

Mye tyder på at det de senere år er blitt et tøffere og et mer utfordrende miljø blant enkelte ungdomsgrupper i Re og Tønsberg. Både politi, videregående skoler, Tjenesten for enslig mindreårige flyktninger, barnevernvakta og barneverntjenesten rapporterer at de ser at flere ungdommer ruser seg og at det er blitt enkelt å få tak i rusmidler. Det er også en økende bekymring over en normalisering eller alminneliggjøring av rusbruk blant ungdom. Barnevernvakta sier at de kommer i kontakt med stadig yngre barn fra 14-16 år med tilknytning til rus, og at det er flere med rustilknytning utenbys fra som trekker til Tønsberg.

Gjennom medvirkning med barn og unge i flere av lokalsentrene i Tønsberg fremkommer det ønske og behov for flere fysiske møteplasser og fritidstilbud i nærmiljøene, utover det organiserte idrettstilbudet. Ungdomsrådene viser også til behov for bedre transporttilbud for ungdom – både økt kollektivtilbudet og utbygging av gang- og sykkelnettet der det mangler.

Ungdomsundersøkelsen (2017) viser at tilfredsheten med lokalmiljøet og tilbud om lokaler der unge kan treffes, er signifikant dårligere i Re sett opp mot landet for øvrig. Det er også andelen som bruker mer enn fire timer på skjermaktiviteter utenom skoletiden. Dette kan ses i sammenheng med at det i Re er lengre avstander mellom boligene, færre gang- og sykkelveier og dårlig kollektivtilbud.

BARN OG UNGE

Nytt planbehov 2020-2024:

Kommunedelplan for oppvekst skal bidra til å videreutvikle og styrke oppvekstmiljøene i kommunen slik at barn og unge fortsatt trives, samtidig blir det viktig å kartlegge tiltak som reduserer misnøye med nærmiljøene, forebygge utfordringer som økt forekomst av psykisk uhelse og rusmiddelbruk.

5.3 Folkehelse

Fra 1. januar 2012 trådte ny lov om folkehelse i kraft. Loven tydeliggjør at helse er fellesskapets ansvar, og ikke den enkelte alene, og at det offentlig skal legge til rette for å utjevne forhold som opprettholder sosiale helseforskjeller. Gjennom loven pålegges kommune å sikre at miljø- og samfunnsforhold som fremmer helse skal prioriteres, og uhelse forebygges. Forebygging er en like viktig samfunnsoppgave som å behandle sykdom og skade.

5.3.1 Hva påvirker helsa

God helse eller uhelse påvirkes av levekår, miljø, levevaner, samt biologiske og psykologiske faktorer. Helsedirektoratet har utarbeidet følgende modell for å illustrere faktorene som påvirker helsa:

Kommunen kan bidra til legge til rette for å skape bedre helse og trivsel ved å utvikle trygge og helsefremmende lokalsamfunn, legge til rette for at innbyggerne kan delta, være aktive, ta sunne valg, mestre og ta grep om egen hverdag. Tønsberg kommune har utarbeidet strategidokumentet «10 prinsipper for helsefremmende stedsutvikling» og «Strategiplan for en aldersvennlig kommune» som beskriver hvordan vi ønsker at nærmiljøene våre skal utvikles for at alle kan bevege seg, ta del i fellesskapet og leve et aktivt liv.

Systematisk forebyggende arbeid med å redusere helserelaterte plager og sykdom er ikke bare viktig for individet, men også for å sikre en mer bærekraftig økonomi i kommunen. I 2019 utgjorde helse- og omsorgssektoren omlag 1/3 av kommunens driftsutgifter.

5.3.2 Helse i Tønsberg

Folkehelseinstituttet har utarbeidet folkehelseprofil for Re og Tønsberg som viser helsetilstanden i kommunen sammenlignet med landet for øvrig, samt lokale nøkkelindikatorer som påvirker innbyggernes helse. Mer utdypende informasjon om folkehelse i Tønsberg og faktorer som påvirker den, er beskrevet i kommunens eget folkehelseoversiktsdokument som [du finner her/vedlagt](#).

Generelt følger innbyggere i Tønsberg nasjonale trender – lever lengre, får bedre behandling av sykdom og skader, har bedre tilgang på om kunnskap omkring næringsrik mat og betydningen av

fysisk aktivitet, og det er færre alvorlige skader og ulykker. Like vel viser folkehelseprofilen at innbyggere i nye Tønsberg kommune har økt forekomst av psykiske symptomer i aldersgruppen 15-29 år, som er markant høyere enn landet forøvrig.⁵

Psykiske plager og lidelser er ofte knyttet til ensomhet og blant vår tids største folkehelseutfordringer. Grunnlaget for god psykisk helse legges ikke bare i helsesektoren, men i hele kommunesamfunnet og innenfor alle sektorer. Det er behov for å utarbeide fagplan for hvordan kommuneorganisasjonen og samfunnet kan utvikles til i større grad forebygge og begrense plager knyttet til blant annet psykisk uhelse.

5.3.3 Levekår

Utdanning

Andelen som fullfører videregående skole på normert tid er 64.5 % i Tønsberg og 54.2 % i Re, mens det nasjonale gjennomsnittet er 61.8 %. Når gjennomføringsintervallet økes til 5 år, er gjennomføringsandelen i Re 74.8 % og Tønsberg 78 % mot landsgjennomsnittet på 75.3 %.

Tønsberg kommune har en høyere andel med kortere høyere utdanning enn gjennomsnittet i Norge, mens vi ligger under i andel med lengre høyere utdanning. Re kommune ligger under gjennomsnittet i Norge for begge kategorier.

Sysselsetting

I desember 2019 var 697 innbyggere i Tønsberg helt ledige. Det tilsvarer 2,9 % av arbeidsstyrken, mens den i Vestfold Telemark var 2,6 %.

Sosialhjelpsutgiftene og antall innbyggere på sosialhjelp er høy i kommunen. Proba sin samfunnsanalyse av sosialhjelpsutgiftene viser at Tønsberg har over 40 % høyere sosialhjelpsutgifter enn hva som er anslått å være det beregnede behovet. I løpet av en måned er det i snitt 208 innbyggere under 30 år som mottar sosialhjelp. Det er 34 % av totalen.

I 2019 var det i snitt 1217 innbyggere i Tønsberg med begrenset mulighet til å komme i og beholde arbeid. 30 % av disse er under 30 år (351 stk). Mange av disse får etterhvert uføretryd eller sosialhjelp. En bærekraftig økonomisk utvikling i kommunen vil forutsette at kommunen makter å snu denne utviklingen og bidra til at utenforskapet i kommunen reduseres.

Dette er innbyggerne som trenger oppfølging, tilrettelegging, samhandling og kompetanse for å komme i og beholde jobb, til nytte for seg selv og fellesskapet.

Introduksjonsprogram for flykninger

Vellykket integrering er forbundet med deltakelse i arbeidslivet. Tall fra Imdi viser at 53 % av deltakerne som gjennomførte introduksjonsprogrammet ved Tønsberg læringscenter i 2016, var i arbeid eller utdanning året etter. Landsgjennomsnittet var 63,1 %. For å styrke integreringsarbeidet i kommunen, blir det viktig å øke andelen som deltar i utdanning eller arbeid etter introduksjonsprogrammet. Dette krever tverrfaglig innsats og blir viktig tema inn i arbeidet med

⁵ Statistikk fra 2015-2017, brukere av primærhelsetjenestene fastlege og legevakt

5.3.4 Levekårskartlegging

Det har ikke vært gjennomført levekårskartlegging i Re og Tønsberg kommune tidligere, men gamle Tønsberg kommune har på bakgrunn av Ungdataundersøkelsen i 2018 kartlagt sosioøkonomiske ulikheter mellom skolekretsene i kommunen (NOVA/OsloMet). Analysen er basert på ungdommens opplevelse av sosioøkonomiske forhold i familien og det fremkommer tydelige forskjeller mellom skolekretsene. På bakgrunn av disse funnene ser kommunen behov for å utføre en levekårskartlegging på lavere geografisk nivå, for å få økt kunnskap om levekårsforskjeller i den nye kommunen.

For at kommunen skal lykkes med utjevner forhold som opprettholder sosiale forskjeller i helse, er det behov for mer kunnskap om dagens levekårsforhold. Kunnskap om grupper og områder med særlige oppvekst- og levekårsutfordringer i kommunen, vil gjøre det lettere å rette spesifikke tiltak for å korrigere en uønsket utvikling. En levekårsundersøkelse er også et nyttig verktøy som ved gjentagelse gir kommunen mulighet til å følge utviklingen over tid og måle effekten av iverksatte tiltak, gitt at indikatorene holdes uendret.

5.3.5 Levevaner

Kosthold

Nasjonale tall viser at vi ikke er i nærheten av å imøtekomme helsedirektoratets kostholdsråd nasjonalt, dette gjelder både barn og vokse. Eldre er en utsatt gruppe hvor kosthold har en enorm betydning både for velvære, livsglede og helse. Flere studier viser at eldre ikke får i seg tilstrekkelig med næring og heller ikke mat som gir matglede. Friske eldre i gjennomsnitt har et godt kosthold, men vi ser også en utfordring hos syke eldre som er feil- eller underernært (Meld. St. 15 Leve hele livet). Stortinget har vedtatt en kvalitetsreform for eldre som blant mye annet også tar for seg utfordringene rundt feil- og/eller underernæring av syke eldre i befolkningen. Nye Tønsberg kommune skal utarbeide en egen plan i løpet av 2020 som tar inn over seg stortingsmeldingens innsatsområder med tilhørende forslag til tiltak.

Tønsberg kommune har vært med på å starte opp prosjektet *Skjærgårdsmat* som har mange påbegynte og planlagte initiativer/delprosjekter spesielt rettet mot barn og unge for å tilrettelegge for sunt kosthold, matglede og bærekraft i kommunal regi.

Fysisk aktivitet

Mange innbyggere, særlig barn og unge, er aktive i lokale idrettslag, mens andre driver med egenorganiserte aktiviteter i treningsstudio eller i naturen. De som er aktive, driver gjerne med flere aktiviteter, mens antall inaktive øker. Det er også økende sosiale forskjeller når det gjelder aktivitetsnivået i befolkningen.⁶

Nasjonalt vise nye tall at om lag halvparten av Norges befolkning ikke når opp til anbefalt minimum daglig fysisk aktivitet. Stillesittende arbeid, bruk av personbiler, og medie- og kommunikasjonsbruk som medfører økt stillesitting er eksempler på faktorer som har medvirket til redusert aktivitetsnivå. Fysisk inaktivitet er globalt en av de viktigste risikofaktorene for tidlig død av ikke-smittsomme sykdommer.

⁶ https://vtfylke.no/wp-content/uploads/Ditt-og-mitt-Vestfold-og-Telemark_Et-kunnskapsbilde-i-utvikling.pdf

Kommunen kan ved å legge bedre til rette for aktivitet i nærmiljøene og aktive transportformer, bidra til å øke aktiviteten blant innbyggerne. Ved å videreutvikle bysentrum, lokalsentrene og boligområdene med møteplasser, gange- og sykkeltilbud og arenaer for fritidsaktiviteter, lek og trening, blir terskelen for aktivitet lavere.

Rus

Ungdataundersøkelsen 2017 for Tønsberg viser at alkoholbruken til ungdommer på ungdomstrinnet i Tønsberg er på linje med landsgjennomsnittet, mens i Re er andelen noe høyere enn landsgjennomsnittet. Det finnes per dags dato ingen pålitelige tall for alkoholforbruket blant voksne.

Hva gjelder narkotiske stoffer viser ungdatabundersøkelsen 2017 at rusbruk er på nivå med andelen i landet for øvrig, og at det er lite som tyder på at bruk av cannabis er et utbredt problem på ungdomsskolenivå i Tønsberg og Re. Det har imidlertid vært en økning fra 2011 og det er en bekymring knyttet til at andelen unge som sier de har brukt cannabis øker for hvert klassetrinn.

5.3.6 Sosiale ulikheter i helse

Vestfold fylkeskommune har høsten 2019, med bakgrunn i den regionale *Folkehelseundersøkelsen – Helse og Trivsel 2015*, utarbeidet et analysedokument som viser hvordan ulike indikatorer virker inn på helsetilstanden i sosiale grupper i Vestfold. De sosiale gruppene er inndelt etter utdanningsnivå og inntekt.

Analysen viser at det er viktig relasjon mellom helsetilstand og innbyggernes utdannings- og inntektsnivå i kommunene i Vestfold, men denne varierer mellom kommunene. For nye Tønsberg kommune peker følgende seg ut⁷:

- For kun en indikator peker Tønsberg seg ut med størst sosial ulikhet sammenlignet med fylket for øvrig; deltakelse i sosial aktivitet sett i forhold til utdanning (16 prosentpoeng).
- For indikatorene røyking i forhold til utdanning (10 prosentpoeng), inntak av grønnsaker i forhold til utdanning (6 prosentpoeng) og BMI i forhold til inntekt (3 prosentpoeng) er de sosiale ulikhetene lavere enn fylket for øvrig.

Analysen viser at sosiale ulikhetene i helse ikke er markante i nye Tønsberg, og at byrden av sosial ulikhet i helse ser ut til å være lavere enn for andre kommuner i Vestfold. Det er allikevel viktig å jobbe forebyggende med å redusere forekomsten av sosiale ulikheter i helse i henhold til folkehelseloven. Oppvekstsektoren er spesielt viktig forebyggingsarena for å utjevne sosiale ulikheter i helse og dette bør være et sentralt tema i kommunens oppvekstplan.

⁷ Analysen viser tall for Vestfold sett under ett, samt de seks kommunene som utgjør Vestfold fra 1. januar 2020.

FOLKEHELSE

Utredningsbehov 2020-24:

- Levekårskartlegging på lavere geografisk nivå.
- Hvordan tilrettelegge og skape sosiale møteplasser i kommunen som fungerer for flere generasjoner, gutter og jenter og er universelt utformet? Grunnlag for kommuneplanen og arealdelens bestemmelser for lek- og uteoppholdskrav ved boligbygging i og utenfor bysentrum.

Nytt planbehov 2020-24:

- Kommunedelplan for folkehelse skal legge grunnlag for gode levekår og redusere sosiale ulikheter i helse den nye kommunen.
- Fagplan for helsefremmende livsstil blant voksne – «Meste hele livet».
- Alkoholpolitisk handlingsplan som angir kommunens alkoholpolitiske mål og strategier, samt virkemidlene som skal tas i bruk for å nå målene.

5.4 By, lokalsenter og transport

82 % av befolkningen i Vestfold og Telemark bor i tettbygde strøk (SSB 2018). Befolkningsveksten i regionen er lav, men veksten i byer og tettsteder er høyere enn i resten av regionen.

Befolkningsvekst gjennom fortetting og transformasjon innenfor eksisterende by og tettsteder gir redusert press på arealressursene og behovet for transport med privatbil kan reduseres. Økt tetthet av folk, gir mer aktivitet og bedre grunnlag for å tiltrekke seg nærings- og kulturkrefter som igjen kan bidra til økt attraktivitet.

5.4.1 Tønsberg – en levende by

Tønsberg er et regionsenter i dagens fylke, og byen ønsker å være sentral i utvikling av det nye storfylket Vestfold og Telemark. Byen vokser og sentrum har hatt en gjennomsnittlig befolkningsvekst på 3 % de siste årene, mot 1,5 % i kommunen forøvrig⁸. Denne veksten er viktig for å sikre et levende bymiljø.

Tradisjonelt har handel vært en av byens bærebjelker, men nå står vi i et taktskifte med økt bruk av netthandel og handelstilbud utenfor sentrum. Skal Tønsberg lykkes med å være et levende regionsenter, må folk og virksomheter ha lyst, behov og mulighet til å velge byen som noe mer enn handelssted. Det er behov for å opprettholde og videreutvikle nye opplevelser, handelskonsepter, kontor- og næringsaktivitet i sentrum.

Kunst og kultur, samt uformelle og tilgjengelige møteplasser er viktige faktorer for å skape et levende bymiljø og et bymiljø som oppleves attraktivt, inkluderende og trygt. Det finnes flere kommunale og frivillige initiativer i Tønsberg by. Biblioteket har en særlig sentral rolle gjennom gratisprinsippet og ulike lavterskeltilbud, og bidrar til integrering og å forebygge utenforskap.

Tønsberg er kjent som en sommerby, hvor serverings- og rekreasjonsområdene på Brygga har hatt en sentral plass og nå også den nye «bydelen» Kaldnes. Utviklingen av Kaldnes-området har den senere tid møtt en del kritikk for stedløs arkitektur og for å privatisere kanalområdet. For å være i forkant av nye fortetting- og transformasjonsprosjekter langs kanalen, ser kommunen behov for å igangsette et strategisk arbeide som kan bidra til å ivareta og videreutvikle kanalområdet til et byrom for byens befolkning og besøkende.

Tønsberg by har i tillegg til Brygga mange andre flotte byrom, med stort potensial for å bli attraktive møteplasser for innbyggere og besøkende. Dessverre preges flere gater og plasser av slitasje, manglende vedlikehold og møblering. Det er igangsatt flere privat-offentlige prosjekter for å ruste opp og aktivisere byrommene i Tønsberg. God dialog, kontinuerlig samarbeid og felles prosjekter mellom kommunen, grunneiere, eiendomsutviklere og andre sentrumsaktører er nødvendig for å lykkes med å opprettholde og videreutvikle Tønsberg som en levende, og attraktiv by.

⁸ Byregnskapet Tønsberg sentrum 2018, Vestfold Fylkeskommune

5.4.2 Ny lokalsenterstruktur

Nye Tønsberg vil få et større mangfold av lokalsenter og tettsteder, og i det videre arbeidet med å utvikle ny lokalsenterstruktur blir det viktig å se på hvordan byen, lokalsentrene og tettstedene kan utfylle hverandre. Revetal vil få en særskilt funksjon i den nye lokalsenterstrukturen ved at administrative tjenester fordeles mellom rådhusene i Tønsberg og på Revetal. Som del av grunnlaget til kommunens arealstrategi har kommunen valgt å utarbeide lokalsenterregnskap for de 13 lokalsentrene som ligger inne i gjeldende kommuneplaner:

Tidligere Tønsberg kommune

- Sem
- Vear
- Barkåker
- Eik
- Tolvsrød
- Olsrød
- Ilebrekke
- Volden

Tidligere Re kommune

- Revetal
- Brekkeåsen
- Undrumsdal
- Fon
- Vivestad

Lokalsentrene er i tillegg til å være bosted, tjeneste- og handelssenter viktige møteplasser. Det vil være særlig behov for å videreutvikle og skape lokale møteplasser og funksjoner som muliggjør tilfeldige og planlagte møter, samt styrke kollektivtilbudet i og mellom by, lokalsentrene og tettstedene. Det bør også ses på hvordan lokalsentrene kan gis en sentral funksjon i videreutvikling av mer bærekraftig lokalsamfunn.

5.4.3 Transport

Reisevaner i kommunen

Den siste nasjonale reisevaneundersøkelsen (RVU) fra 2013/2014 viser reisestatistikk for Tønsberg-regionen, men omfatter ikke tidligere Re kommune. I Tønsberg-regionen utgjør gange 18 % av reisene. Sykkelandelen er på 6 % i Vestfoldbyen, mens den er 9 % i Tønsberg sentrum. Sammenlignet med forrige reisevaneundersøkelse fra 2009 har sykkelandelen gått noe ned, mens tall fra tellepunkt viser at sykkeltrafikken har vært omtrent uendret fra 2012 til 2015.

Fra 2004 til 2015 har antall bussreiser i Tønsberg-regionen økt med 32 %, mot 23,5 % vekst i hele Vestfold. Veksten skyldes i stor grad økt frekvens på de mest trafikkerte linjene, forenkling av takst- og sone-strukturen, samt økt satsing på nye salgs- og informasjonskanaler.

Økt transportbehov

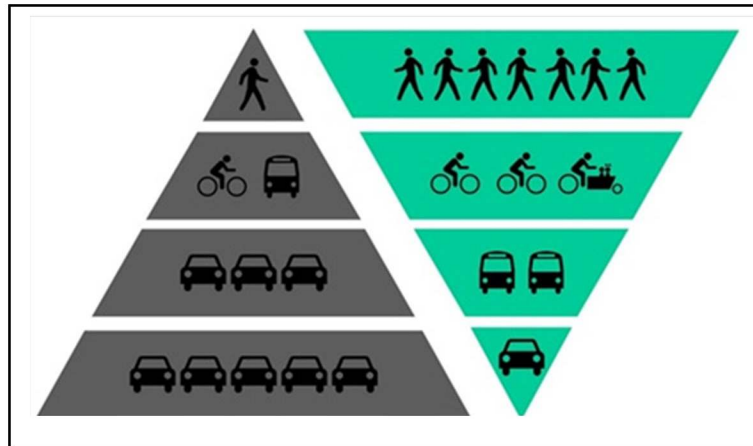
Et effektivt transportsystem har stor betydning for lokal samfunns- og næringsutvikling. Med den økte befolkningsveksten som ventes i Tønsberg kommune, vil antall reiser som skal avvikles daglig øke betraktelig. Hvis det økte transportbehovet utføres med personbiler, gir dette økt trafikk og kø-utfordringer, mer trafikkstøy og luftforurensning. Dette gir dårlig bomiljø og bymiljø, og blir således en miljø- og folkehelseutfordring. Om økt transportbehov løses med utvidelse av veikapasiteten, vil miljø- og folkehelseutfordringen kunne øke. Nasjonal transportplan 2018-2029 har derfor påpekt behov for: «... å øke innsatsen for at persontransportveksten i byområdene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange.»

Potensial for transportvaneendring

Det ligger svært godt til rette for en høyere kollektiv, gange- og sykkelandel, spesielt i tilknytning til Tønsberg sentrum og de andre lokalsentrene i nye Tønsberg kommune hvor det er tettere bebyggelse, korte avstander og små høydeforskjeller. Flere reiser på sykkel og til fots vil gi store, positive helseeffekter, i tillegg til å bidra til å redusere trafikkstøy og luftforurensning fra personbiler.

Økt innsats for at persontransportveksten i byområdene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange fordrer at disse transportformene i større grad prioriteres. Tradisjonell transportplanlegging og ressursbruk må endres som vist i *den omvendte trafikkpyramiden*⁹; fra transportsystem hvor

personbilen er hovedprioritet, både areal- og investeringsmessig, til transportsystem hvor gange, sykkel og kollektiv har hovedprioritet. Dette er økonomisk ressurseffektivt, samt gir bidrar til å redusere klima- og folkehelseutfordringer knyttet til transportsektoren. Lykkes Tønsberg med dette, vil kommunen få mer helsefremmende, tilgjengelige og attraktive by og tettsteder.

BY, LOKASENTER OG TRANSPORT

Utredningsbehov 2020-2024:

- Nærmiljø/lokalsenter-regnskap som grunnlag for å utforme ny lokalsenterstruktur og prinsipper for innhold i lokalsentrene.
- Oppdatert kunnskap om innbyggernes reisevaner og reisebehov i kommunen, som grunnlag for å jobbe systematisk med å øke andelen som går, sykler og reiser kollektivt.

Nytt planbehov 2020-2024:

- Overordnet plan for utvikling av kanalområdet i Tønsberg for å ivareta og videreutvikle kanalområdet til et byrom for byens befolkning og besøkende
- Fagplan for mobilitet og transport som skal bidra til at å persontransportveksten i byen og tettstedene kan løses gjennom økt bruk av kollektivtransport, sykkel og gange.

⁹ Tradisjonell transportmodell til venstre og den omvendte transportmodell til høyre. Det er behov for å omprioritere ressurser for å lykkes med å endre transportvaner i byer og tettsteder. Kilde: www.thestreettoolbox.com

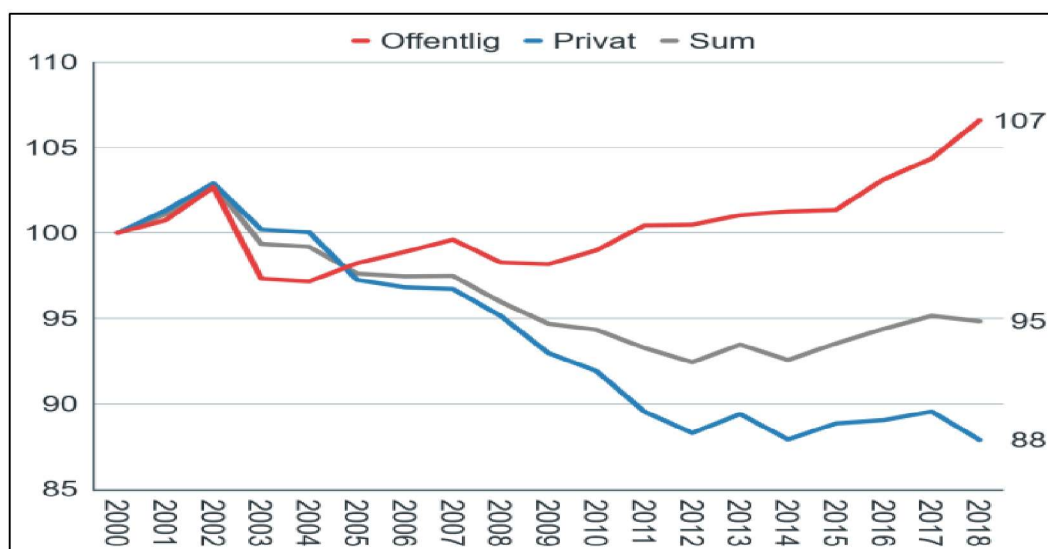
5.5 Verdiskaping og næringsutvikling

Utvikling av lokale arbeidsplasser og næringslivaktiviteter er ikke bare viktig for å sikre samfunnsutvikling og skatteinntekter for kommunen, det har også stor innvirkning på levekår i kommunen og evne til en mer bærekraftig samfunnsomstilling.

5.5.1 Arbeidsplasser

Det har vært en stabil befolkningsvekst, men ikke tilsvarende vekst i antall arbeidsplasser i den nye kommunen. Arbeidsplassveksten har siden 2000 vært 8,7 % lavere enn landsgjennomsnittet, hvor veksten i offentlig sektor har vært høyere enn i privat sektor.

Figur 9 Utvikling i antall arbeidsplasser i offentlig og privat sektor, indeksert og vektet mot den nasjonale indeksen. Nivå i 2000=100.

Til tross for at kommunen fortsatt har et stort overskudd av arbeidsplasser med en dekning på ca. 130 %, så er det nødvendig å se på det negative gapet mellom befolkningsveksten og arbeidsplassutviklingen som har utviklet seg over flere år. Dette er særlig nødvendig, sett i lyset av betydelige veksten i antall eldre frem mot 2040, som vil medføre at omsorgsbyrden for kommunen vil øke gitt uendret arbeidsliv og pensjonsalder.¹⁰

¹⁰ Aldersbæreevnen er forholdet mellom den yrkesaktive befolkningen og i all hovedsak den eldre ikke-yrkesaktive delen av befolkningen. Dersom flere står lenger i arbeid vil dette slå positivt ut i aldersbæreevnen. Det samme vil netto innflytting av yrkesaktive til kommunen, og arbeidsplassvekst innad i kommunen.

5.5.2 Næringsutvikling

Tønsberg har de senere år hatt fokus på styrker den totale næringsattraktiviteten gjennom å videreutvikle de 3 B'er; *bedrift, bo og besøk*. Tilrettelegge for nåværende små og store bedrifter og tiltrekke seg nye, enten det gjelder de større etablerte virksomhetene eller gründerbedrifter, er helt sentralt i kommunens arbeid med utvikling av næringslivet og øke verdiskapingen. I tillegg ser kommune særlig potensial for å videreutvikle følgende næringsmiljøer:

Besøksnæringer

Tønsberg er heldige med tanke på beliggenhet, klima, kulturmiljøer og natur, og særlig Tønsberg by og skjærgård har mange besøkende sommerstid. Kommunen har potensiale for økt verdiskaping og nye arbeidsplasser innen reiseliv og turisme, og det blir viktig å videreutvikle og skape opplevelser som øker besøksattraktiviteten fremover.

Bærekraftig landbruk

Tønsberg er nasjonalt en viktig landbruks- og næringsmiddelindustrikommune, med mange arbeidsplasser og stor nasjonal produksjonsandel. For å ivareta og videreutvikle denne posisjonen er det nødvendig å ta vare på verdifulle landbruksarealer, som er under press for utbygging.

Kommunen har 116 000 daa dyrka mark, og det føres en restriktiv arealpolitikk når det gjelder omdisponering til andre formål. I 2018 ble det likevel omdisponert 99 daa til andre formål, hvor jernbaneutbyggingen Barkåker- Nykirke var årsak til 90 % av dette.

Riktig næringsareal på riktig plass i kommunen har vært og vil bli en stor utfordring fremover. Selv om fortettingen øker innenfor Tønsberg by og tettstedene, er det fortsatt press på utvikling av arealer utenfor. Det er sterke krefter som drar i retning av arealspredning og bilbasert utvikling – det ønskes fortsatt boligområder utenfor byer og tettsteder og det er et stort press på næringsutbygging langs E18. Fremover vil det, i tillegg til fokus på dyrka mark, bli særlig fokus på å redusere omdisponer av skog, jord og våtmark som del av klimaomstillingsprosess for i større grad å kunne ivareta behov for opptak og lagring av CO². Næringsareal bør således i større grad utvikles gjennom fortetting og transformasjon.

Landbruket er også sentralt for klimaplanarbeidet. Det er potensiale for å videreutvikle og posisjonere seg som en foregangskommune for bærekraftig matproduksjon og matkultur. Kommunen har vært delaktig i å starte opp prosjekter som understøtter verdiskaping hos lokale produsenter, omdømme for matregionen og ikke minst tiltak for å bedre kostholdet hos barn og unge. Dette arbeidet bør prioriteres videre, for å styrke verdiskapingen og bærekraftige omstilling.

Avfallshåndtering, bio-økonomi og sirkulær økonomi

Renovasjonsmiljøet på Rygg Miljøpark (Taranrød) vokser fort og det er etablert flere spennende samarbeid mellom offentlige virksomheter og større næringsaktører innenfor gjenvinning og ressursforvaltning. Dette er et sentralt utviklingsområde for sirkulærøkonomi og grønn vekst for Tønsberg og regionen rundt. Her utvikles ny teknologi, samtidig som velprøvde løsninger forbedres.

Innovasjon, nytenkning og samarbeid er viktig når det grønne skiftet skal bli en realitet. Tønsberg kommune har en sentral rolle i tilrettelegging av grønn vekst i regionen, med nye arbeidsplasser og en betydelig reduksjon av klimagassutslippet gjennom anlegget på Rygg. Anlegget har vokst raskt, og

det er nå behov for å tilrettelegge for videre utvikling av området gjennom en overordnet plan for vekst og felles infrastruktur innenfor området.

Forskningsmiljøer

Sykehuset i Vestfold (SiV) er den største arbeidsplassen i kommunen, men nesten uten et tilstedeværende av næringslivet forøvrig. Det er et stort potensial for å tilrettelegge for innovative næringsmiljøer i tilknytning til sykehuset.

Universitetet i Sørøst-Norge (USN) ligger i Horten kommune, men med god kollektivdekning mot Tønsberg og mange studenter og ansatte velger Tønsberg som bosted. Universitetet ønsker å styrke samhandlingen med næringslivet for å få fram nye arbeidsrettede utdanningsprogram og FoU-aktiviteter. Det er potensial for både kommunen og næringsliv i Tønsberg å tilknytte seg til næringsmiljøene som vokser frem i tilknytning til Campus.

Sikkerhetsprodukter og tjenester

Tønsberg kommune er allerede har stor næringsmiljø inne sikkerhetsprodukter- og tjenester, både med offentlige og private aktører. Det blir viktig å videreutvikle dette miljøet og sikre at de store aktørene forblir i regionen, men også at nødvendige underleverandører får de rette forutsetningene til å kunne etablere seg.

VERDISKAPING OG NÆRINGSUTVIKLING

Utredningsbehov 2020-2024:

- Kartlegging av arealreserver avsatt til næring og handel (omdisponert/regulerte areal som ikke er utbygd).

Planbehov 2020 - 2024:

- Overordnet plan for Rygg for å tilrettelegge for videre utvikling av område og med felles infrastruktur.

5.6 Kultur og friluftsliv

Kultur bringer mennesker sammen, skaper møteplasser, dialog, perspektiver, idéer, og bidrar til utvikling av individer og samfunn. Kunst og kultur er viktig som identitetsbygger og vil prege by- og stedsutvikling i økende grad framover. Det er også et stadig større fokus på klima, miljø og bærekraft på kulturfeltet. God og tilrettelagt tilgang til kulturopplevelser og -aktiviteter, idrett og friluftsliv kan bidra til sosial utjevning, og påvirker positivt i et folkehelseperspektiv.

Kulturliv

Nye Tønsberg kommune har en rik fortid og mange kulturminner knyttet til middelalder- og vikinghistorie, og den nye kommunen har store ambisjoner om å bli en av Norges fremste middelalderkommune med særlig satsning på vikingtid.

Kommunen har fått overført et større ansvar for kulturminner, og det er blitt et større fokus på formidling av kulturhistorie. Økt ansvar for kulturminner og ønske om å satse på utvikling av disse, fordrer kulturminnekompetanse. Det vil også være behov for å utarbeide en tverrsektoriell plan som vurderer muligheter og langsiktig utviklingspotensial innenfor området. Det anbefales derfor å utarbeide en kommunedelplan for kulturminner som skal sørge for en ivaretagelse av de materielle og immaterielle kulturminner på best mulig måte.

Tønsberg og Re har de senere årene tatt en unik posisjon i regionen med tanke på kulturelle opplevelser, både betalte og gratis arrangementer i offentlig og privat regi. Styrke og videreutvikle slike kulturelle tilbud krever godt samarbeid mellom kommunen, det frivillige foreningslivet og private kulturaktører. Eksternt samarbeid er ressurskrevende og samarbeid med frivillige og private kulturaktører må prioriteres om kommunen ønsker å lykkes.

KULTUR OG FRILUFTSLIV

Planbehov 2020-2024:

- **Kommunedelplan for kulturminner**

Planen skal gi større forutsigbarhet og bidra til et sterkere fokus på vern av kulturminner. Planen bør omfatte ikke kun de automatisk fredede kulturminnene, men også de kulturminnene som er skiltet og skjøttet.

Det bør gjøres en utvelgelse av de kulturminner man ønsker å spesielt fremheve., som for eksempel bygdeborgene, Jarlsberg hovedgård, Våle prestegård, Slagstedet på Linnestad, Slottsfjellet, Bryggeområdet i Tønsberg, Oseberg gravhaug med Slagendalen m fl.

Planens handlingsdel bør omfatte strategier for arbeid med middelalder og vikingtid. I tillegg bør planen inneholde en skjøttsplan for kulturminner.

5.7 Sosial og teknisk infrastruktur og kommunale tjenester

At kommunens infrastruktur til en hver tid er velfungerende og av god kvalitet er av vesentlig betydning for innbyggerne. Det gjelder vei, vann, avløp og renovasjon, så vel som barnehager, skoler, idrettsanlegg, parker og friområder. Stabil drift krever kompetanse, utstyr og maskiner, men også systematisk vedlikehold og oppgradering.

Vann og avløp

Vann- og avløpsnettene er gammelt og det må kontinuerlig gjøres utbedringer og fornyelser. Med stadig hyppigere og kraftigere ekstremvær og stormflo trenger kommunen tilstrekkelige og gode beredskapsløsninger dersom vann, avløp og veisystemer blir satt ut av funksjon. Årene fremover vil trolig kreve mer fokus på risikoområder og beredskap. Kommunen jobber systematisk med systemer for håndtering av overvann og det er blant annet utarbeidet egne overvannsplaner for Tønsberg sentrum.

Gate og vei

Kommunale gate og veier har et vedlikeholdsetterslep på 100 mill. kr. Kommunen har de senere år særlig prioritert utbedringer av gang- og sykkelveier og andre trafiksikrende tiltak på skoleveier og innfartsårene mot sentrum.

Det ble satset på sykkel i Tønsberg-området på 1990-tallet. Tønsberg og Nøtterøy fikk sin hovedplan for sykkelvegnett i 1994 og eget sykkelnett ble utbygd i sentrum. Sykkelnettet er ikke lenger sammenhengende og flere strekninger er fjernet. Samsykling med gående blir særlig utfordrende ved økt bruk av el-sykler, som har større hastighet enn tradisjonelle sykler. Skal det oppleves som trygt å gå og sykle i Tønsberg, en forutsetning for å øke gange- og sykkelandelen, er det nødvendig å bygge ut et sammenhengende sykkelnett til og gjennom Tønsberg sentrum hvor sykkelandelen og potensialet for vekst er størst.

Eiendom

Tønsberg kommune har ca. 250.000,- m² formålsbygg med en verdi på over 6 milliarder kroner og ca. 1050 boliger med samlet verdi på over 2 milliarder kroner. I tillegg er kommunen byggherre ovenfor store byggeprosjekter av anlegg, og for områder for idrett og fysisk aktivitet.

Hovedutfordringen for kommunen som en stor eiendomsbesitter er å bevare verdiene og drifte eiendomsmassen kostnadseffektivt på en klima- og miljøvennlig måte. Per 2020 har kommunen et etterslep på 250 mill. kroner til vedlikehold og oppdatering av standard til dagens krav. Knappe driftsbudsjetter har gjort det nødvendig å prioritere lovpålagte krav og HMS-tiltak.

Oppveksttilbudet

I Tønsberg kommune er det 27 kommunale barnehager med til sammen ca. 2000 barn. Det er 19 kommunale skoler, av de er det to 1. – 10. skoler, 4 ungdomsskoler og 13 barneskoler. På skolene var det i 2019 ca. 6 000 barn og ungdom. Det er liten restkapasitet innenfor dagens barnehager, dette gjelder særlig områdene Sem og Vear. Skolene har samlet ledig kapasitet, men veksten i elevtall forventes å komme i de områdene der kapasiteten allerede er anstrengt. I Slagenområdet løses dette med utvidelse av Presterød barneskole. I områdene Sem og Vear vil det også være behov for kapasitetsøkning innen kort tid. Det vil være behov for å se på struktur og kapasitet for barnehage- og skoler i ny kommune gjennom utarbeidelse av ny fagplan.

Det har vært innføring ny nasjonal norm for lærer-/pedagog-/bemanningstetthet i skoler og barnehager som har medført store økonomiske konsekvenser for kommunen, ved at brukervekst oftest må kompenseres nærmest samtidig med økte bemanningsressurser.

Økte kostnader innenfor oppvekstsektoren er også et resultat av at andelen barn med særlig tilretteleggingsbehov på skolen har vært økende de senere år. Utfordringen er å ha universelle tilbud til alle som virker slik at behovet for særlig tilrettelegging blir mindre. En ekspertgruppe er nedsatt av Kunnskapsdepartementet i 2017, med mandat å utrede barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging i barnehage og skole. Det foreslås store endringer i dagens ordning med spesialundervisning og organisering av PPT.

Nasjonale føringer som har betydning for kommunens oppveksttilbud:

- Ludvigsen-utvalget (NOU2015:8) viser til at utdanningssektoren trenger fornyelse for å møte fremtidige kompetansebehov i arbeids- og samfunnslivet. Dette ble fulgt opp med Stortingsmelding 28: 2016, som fokuserer på tre hovedområder: Mer tid til dybdelæring, som bla annet innebærer en fagfornyelse og behov for nye læreplaner. Det foreslås at tre tverrfaglige områder skal vektlegges: demokrati og medborgerskap, bærekraftig utvikling, folkehelse og livsmestring.
- Barnevernreformen (Prop.73 L 2016-2017) vil gi kommunene et større ansvar for barnevernet, både faglig og økonomisk
- Kompetanse for fremtidens barnehage 2018-2022. Strategien har fokus på fire områder: barnehagen som pedagogisk virksomhet, inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning, språk og kommunikasjon og barnehagens verdigrunnlag.
- Pakkeforløp psykisk helse og rus innebærer økt brukermedvirkning, sammenhengende og koordinerte pasientforløp, unngåelse av faglig ugrunnet ventetid for utredning, behandling og oppfølging, likeverdige tilbud til pasienter og pårørende uavhengig av hvor de bor og bedre ivaretagelse av somatisk helse og gode levevaner.

Omsorgstilbud

Tønsberg kommune har til sammen 486 heldøgnsbemannede omsorgsplasser (sykehjemsplasser og bemannede omsorgsboliger). I løpet av 2021 vil nye Hogsnes sykehjem være ferdig, med 120 plasser i tillegg til et dagsenter for hjemmeboende. 36 av plassene er nye, de resterende 84 erstatter eksisterende plasser. Når Hogsnes sykehjem settes i drift vil kommunen ha totalt 522 heldøgnsbemannede omsorgsplasser, fordelt på sykehjem og heldøgnsbemannede omsorgsboliger.

Idretts- og friluftslivsplanlegg

Kommunen søker å være en sentral aktør for å sikre god infrastruktur for utøvelse av fysisk aktivitet, både hva gjelder arenaer for organisert idrett og arenaer for uorganiserte aktiviteter som lek, turgåing og sykling.

Det er et stort vedlikeholdsetterslep på kommunale nærmiljøanlegg, og det jobbes systematisk med å oppgradere og utvikle disse gjennom kommunens plan for idrett og friluftsliv. Det vil være behov for å revidere dagens anleggsplaner for idrett og friluftsliv for å omfatte hele den nye kommunen.

Utslipp

Tønsberg som kommunal virksomhet hadde et utslipp i 2018 på 5.068 tonn CO₂-ekvivalenter¹¹. Dette var en reduksjon på 1,3 % fra 2016, tilsvarende tall finnes ikke for Re kommune. For å nå egne miljømål må den nye kommunen etterstrebe drift og virksomhet som er mer ressurseffektiv.

Kommunen som lokalsamfunn hadde et utslipp på ca. 133.000 tonn i 2017, hvor veitrafikk er den største sektoren (474.000 tonn inkludert kategorien «industri, olje og gass» ved raffineriet på Esso Slagentangen). For kommunen som lokalsamfunn har utslippene gått opp fra 2016. Økningen skjedde primært i sektoren for industri, olje og gass og sektoren «sjøfart», mer spesifikt råoljetankere og kjemikalietankere.¹² Re som lokalsamfunn hadde et utslipp på ca. 97.000 tonn CO₂-ekvivalenter i 2017. Det er en nedgang 2,7 % fra 2016. Veitrafikk, landbruk og avfall og avløp er de tre største utslippskildene. *Det er særlig utslipp fra avfallsdeponier som har gått ned de siste årene.*¹³

I Tønsberg kommunes klima- og energiplan fra 2018 er det vedtatt at utslippene skal ned med 40 % innen 2030 (i forhold til utslippet i 1990). Det vil kreve omfattende omstillinger i kommunen som organisasjon og samfunn for å lykkes.

Renovasjon:

I Norge kaster vi 385.000 tonn mat fra matindustrien, dagligvarehandel, næringsliv og forbrukere i 2017. Verdien på matsvinnet tilsvarer en verdi på 21,9 milliarder og en klimabelastning tilsvarende 1,35 millioner CO₂-ekvivalenter (2 % av nasjonale utslippet). I ny Tønsberg har det vært en økning av matavfall de siste årene og det er potensiale for å jobbe med å begrense økningen i matavfall i kommunen.

År		Tønsberg	Re
2017	Kg/inb	53,8	53,4
2018	Kg/inb	65,7	65,8
2017 -2018	endring	22,07 %	23,21 %

Figur 10 Kilo matavfall per innbygger i Re og Tønsberg. Kilde: Vesar

¹¹ Kommunens klimaregnskap for 2018, vedtatt 22.05.19, saksnummer 049/19

¹² Miljødirektoratets utslippsregnskap, <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/klimagassutslipp-kommuner/?area=118§or=-2>

¹³ Miljødirektoratets utslippsregnskap, <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/klimagassutslipp-kommuner/?area=118§or=-2>

KOMMUNAL INFRASTRUKTUR OG TJENESTER

Utredningsbehov 2020-2024:

- **Befolkningsanalyser:**

Kommunen må ha stort nok og godt nok tilbud på riktig sted. Det er derfor svært viktig at kommunen til en hver tid har gode og oppdaterte prognoser for den demografiske og geografiske befolkningsutviklingen i kommunen for å planlegge og utvikle nødvendig infrastruktur i henhold til behov.

Planbehov 2020-2024:

- Ny fagplan for barnehage- og skolestruktur.

6. Muligheter og utfordringer for Tønsberg i nær fremtid

For å møte fremtidens utfordringer og utnytte mulighetene som kommer, må kommunen ruste seg for endring. Dette kapittelet beskriver fremtidige muligheter og utfordringer i Tønsberg kommune på bakgrunn av seks større samfunnstrender som forventer å påvirke kommunesamfunnet og kommuneorganisasjonene i årene som kommer.

De seks samfunnstrendene som beskrives er plukket ut på bakgrunn av rapporten *Scenarioer for offentlig sektor i 2040* (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019), hvor følgende seks sikre drivkrefter som vil påvirke offentlig sektor fremover er trukket frem:

- Moderat befolkningsvekst og flere eldre
- Mindre økonomisk handlingsrom i offentlig sektor
- Rask teknologisk utvikling
- Klimaendringer, klimarisiko og miljøspørsmål som påvirker samfunnet
- Grunnleggende menneskelige behov for trygghet og tilknytning
- Mangel på kompetent arbeidskraft

Hvert delkapittel innledes med tekst fra *Scenarioer for offentlig sektor i 2040*, etterfulgt av nærmere beskrivelse av muligheter og utfordringer Tønsberg kommune står ovenfor.

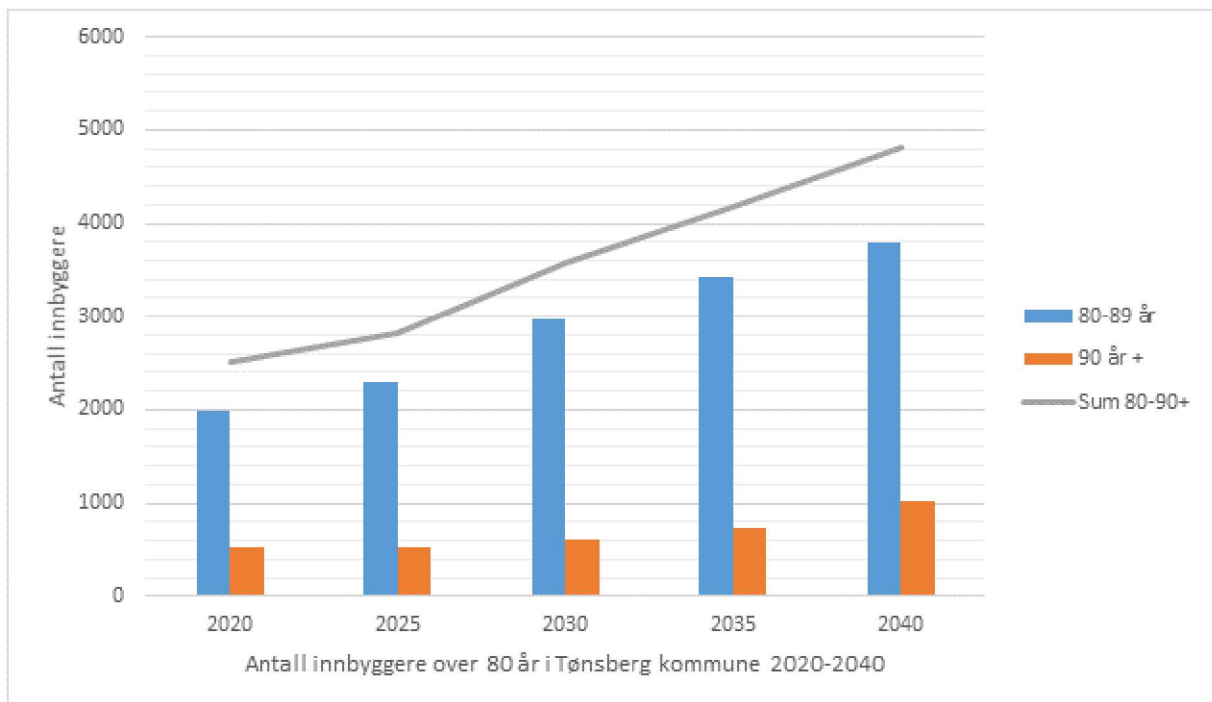
6.1 Moderat befolkningsvekst og flere eldre

Alderssammensetningen i befolkningen kommer til å endre seg betydelig i årene framover. Det vil bli en særlig sterk vekst i antall eldre, på nasjonalt nivå dobles både andelen og antallet som er 80 år eller mer fram mot 2040. Samtidig vil det bli lav vekst i befolkningen i arbeidsfør alder, særlig i mindre sentrale deler av landet.

Nye utfordringer for Tønsberg:

Befolkningsprognosen fra SSB viser at det i år 2040 forventes en befolkningsøkning på 11 265 personer i Tønsberg kommune (middels nasjonal vekst). Dette utgjør en befolkningsvekst på 0,9 % vekst i året. Befolkningsveksten i Tønsberg forventes å være høyere enn for gjennomsnittet i Vestfold. I den samme perioden vil antallet innbyggere over 80 år fordoble seg.

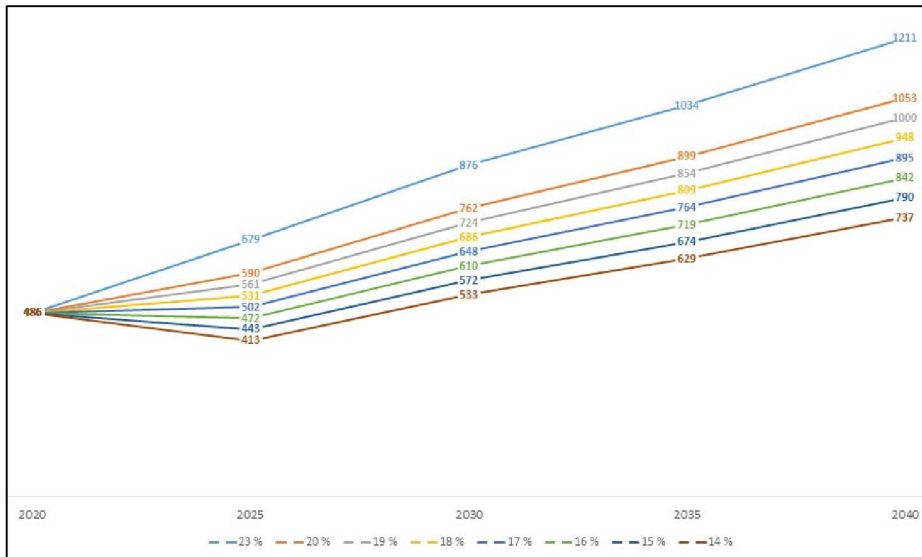

Figur 10 Forventet befolkningsvekst i aldersgruppen 80+ i Tønsberg kommune 2020-2040 basert på normalalternativet til SSB.

En betydelig vekst i antall eldre vil medføre en betydelig vekst i antall tjenstemottakere i kommunen. Selv om det til enhver tid er mange yngre som også mottar tjenester fra kommunen, enten i form av ambuleringe hjemmetjenester eller tjenester i heldøgnsbemannede boliger, er det først fremst blant innbyggere over 80 år, som et ledd i aldringsprosessen, at det for mange oppstår et behov for en eller flere helse- og omsorgstjenester fra kommunen. En viss andel av disse vil ha behov for en plass på sykehjem eller i en heldøgnsbemannet omsorgsbolig.

Dekningsgrad er en måte å beregne behovet for heldøgnsbemannede omsorgsplasser i kommunen basert på demografisk utvikling av antall eldre i over 80 år. Grafen under viser hvor mange flere plasser kommunen må ta i bruk/bygge i Tønsberg ut fra ulike dekningsgrader i perioden 2020-2040.

Utgangspunktet til kommunen i 2020 er 486 disponible heldøgnsbemannede omsorgsplasser. Den aller største veksten i antall eldre kommer i perioden 2025-2040 og som figuren under viser er det uansett dekningsgrad et behov for et betydelig økt antall heldøgnsbemannede omsorgsplasser innen 2040.

Figur 11 Totalt antall heldøgnsbemannede omsorgsplasser fordelt på dekningsgrad og år.

Kommunen bør forberede seg på denne veksten ved å øke satsningen på lavterskeltilbud og forebyggende tjenester, utvikle og videreutvikle de hjemmebaserte helse- og omsorgstjenestene og øke kapasiteten på heldøgnsbemannede omsorgsplasser for å møte innbyggernes behov.

Det ligger et åpenbart stort potensial i å utvikle og utvide de forebyggende og de hjemmebaserte tjenestene, i nært samarbeid med innbyggere i kommunen, for å utsette og/eller unngå et behov for en heldøgnsbemannet omsorgsplass på sykehjem eller i en omsorgsbolig. Parallelt med dette må kommunen i langt større grad enn i dag investere i ny teknologi som kan bidra til at eldre kan mestre eget liv lenger, og oppleve trygghet. Det må satses på forebyggende tjenester, gode avlastnings- og støtteordninger for hjemmeboende og pårørende, møteplasser for flere generasjoner og styrking av den ambuleringende hjemmebaserte omsorgen.

Utredningsbehov 2020-24:

- Samsvarer boligtilbudet i Tønsberg med behovet til den aldrende befolkningen slik at flere eldre kan bli hjemmeboende lenger?

Planbehov 2020-2024:

- Fagplan rehabilitering og habilitering

6.2 Klimaendringer, klimarisiko og miljøspørsmål som påvirker samfunnet

FNs klimapanel understreket i sin rapport høsten 2018 alvoret i de utfordringene verden står overfor, samtidig som de vektlegger at et globalt grønt skifte vil kunne bidra til at nettoutslippene av klimagasser bringes ned mot null.² Selv om klimautslippene reduseres på en slik måte at temperaturøkningene begrenses i tråd med Parisavtalen, vil vi måtte håndtere virkningene av gradvis endret klima i lang tid. Offentlig sektor har en nøkkelrolle i Norges håndtering av klimaendringene og følgene.

Nye utfordringer for Tønsberg:

Klimautfordringer

Klimaprofil for Vestfold (2017) viser at de klimatiske forholdene i Tønsberg vil endres:

- kraftig nedbør vil øke både i intensitet og hyppighet, også i løpet av vintermånedene
- flere og større regnflommer
- økt stormflonivå
- økt erosjon som følge av økt flom i elver og bekker gir økt fare for kvikkleireskred
- høyere sommertemperaturer med økt fare for tørke

Klimaomstilling

Klimaendringen skjer globalt og påvirker lokalt. Både Tønsberg-samfunnet og kommuneorganisasjonen må omstille seg som følge av økte utslipp av klimagasser og endringene i klimatiske forhold i tiden fremover. Det gjelder særlig økt nedbør og økt temperatur i sommermånedene. Kommunen må arbeide tverrfaglig og tverrsektorielt for å møte endringene i været. For å redusere klimagassutslippene og bremse den globale temperaturøkningen må kommunen iverksette virkningsfulle tiltak både i egen virksomhet og som samfunnsaktør.

Karbonbinding anses å være en viktig del av klimaomstillingsprosessen, og ivaretagelse av lokale økosystemer er av betydning for både karbonbinding og for å dempe effekten av klimaendringene. Økt oppmerksomhet på opptak og lagring av CO₂ er pekt på som en nødvendig faktor for å oppnå målene i Parisavtalen. Særlig skog, jord, myr og våtmark er egnet til dette formålet. Arealbruksendringer kan få stor betydning.

Statlige planretningslinjer for klima (SPR for klima)¹⁴ vektlegger at kommunene skal innarbeide tiltak for «økt opptak av CO₂ i skog og andre landarealer». Bevaring og/eller restaurering av disse arealene bidrar også med å dempe effekten av klimaendringene. SPR for klima sier at kommunen bør kartlegge økosystemer og arealbruk med betydning for klimatilpasning. Små grønne lunger eller

¹⁴ Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning, FOR-2018-09-28-1469

«hundremetersskog» bidrar i den sammenhengen. Kommunen må vurdere arealbruksendringer mot dette tungtveiende hensynet.

Klimaendringer og menneskeskapte arealbruksendringer er den største trusselen mot nedgangen i artsmangfoldet. For å bremse utviklingen må kommunen både ivareta, restaurere og opparbeide grønne arealer av ulik karakter.

Utredningsbehov 2020-24:

- Kartlegges viktige økosystemer i kommunen som grunnlag for å vurdere behov for bevaring og/eller restaurering.

Nytt planbehov 2020-24:

- **Kommunedelplan for klimaomstilling**
For å redusere klimagassutslippene og bremse den globale temperaturøkningen må kommunen iverksette virkningsfulle tiltak både i egen virksomhet og som samfunnsaktør. Karbonbinding er en del av løsningen. Ved revidering av arealdelen bør det vær særlig fokus å bevare viktig økosystem.

6.3 Grunnleggende menneskelige behov for trygghet og tilknytning

Mennesker har basale behov for relasjoner, samhold og trygghet. I hvor stor grad dette blir tatt hensyn til i utviklingen av samfunnet og offentlig sektor, vil ha betydning for løsningene som blir valgt. I en teknologisk tidsalder kan retten til å kommunisere med mennesker, også når man kontakter offentlig sektor, bli viktig.

Uførhet og ensomhet er utfordringer Norge står midt oppe i. Andelen uføretrygdede i befolkningen mellom 18 og 67 år var ved utgangen av 2018 på 9,6 prosent. Samtidig opplever 16 % av befolkningen seg plaget av ensomhet.

Frivillig arbeid har lange tradisjoner i Norge og 64 % av befolkningen gjør frivilling arbeid. 50% av de som ikke er frivillige oppgir at de kunne tenke seg å gjøre frivillig arbeid for en aktivitet eller sak de er opptatt av. Frivillig arbeid knytter folk til et fellesskap og frivillige yter tjenester som reduserer ensomhet.

Nye utfordringer for Tønsberg:

Tønsberg kommune står ovenfor en sentral utfordring med et *økende forventningsgap* mellom hva kommunen kan tilby og hva som er kommunens ansvar, og hva våre innbyggere forventer at kommunen bidrar med og stiller opp med. Det blir viktig for kommunen å jobbe målrettet for å redusere dette forventningsgapet, gjennom tydelig å synliggjøre hva som er kommunens ansvar og hva som er den enkelte innbyggers ansvar når det kommer til for eksempel helse.

I dette arbeidet er frivilligheten som frittstående sektor en sentral aktør. Den frivillige sektoren er en enorm ressurs for å utvikle lokalsamfunnet og kan bidra til å dekke opp for forventningsgap mellom hva kommunen kan bidra med og stiller opp med. Frivillig sektor har også et stort potensial for å bruke ressurser i den ikke-aktive arbeidsdelen i befolkningen. Tønsberg kommune ser behov for å utarbeide en plan for å tydeliggjøre hvilke rolle kommunen skal ha inn i dette arbeide og hvordan kommunen kan tilrettelegge for frivillig sektor.

I arbeidet med frivillig sektor er det viktig at kommunen tilpasser kommunikasjonsform mot ulike målgrupper. Økt grad av medvirkning og frivillighet er ressurskrevende og forpliktende for kommunen, og det er helt nødvendig at organisasjonen setter av ressurser til oppfølging av ordninger og gjennomføring av tiltak.

Utredningsbehov 2020-24:

- Hvordan kan Tønsberg kommune i større grad legge til rette for samskaping og bruke erfaringer fra pågående omstillingsprosesser som «Kommune 3.0»

Nytt planbehov 2020-24:

- Fagplan for frivillighet som beskriver hvordan kommunen kan tilrettelegge for frivillig sektor.

6.4 Rask teknologisk utvikling

Det pågår en rask teknologisk utvikling blant annet ved at maskiner kan løse stadig flere oppgaver, datamengdene blir større og kan brukes på nye måter, menneskene samhandler mer med maskiner, og grenseflatene mellom teknologi og biologi blir mer utydelige. Teknologien har og vil få betydning for alle samfunnsområder, og for verdikjeder og forretningsmodeller. I løpet av de neste tiårene vil digital teknologi kunne bidra til å løse mange av utfordringene innenfor viktige samfunnsområder som bl.a. helse og omsorg, transport, klima, energi og matproduksjon.

Nye utfordringer for Tønsberg:

Offentlig sektor generelt, og helse- og omsorgstjenesten spesielt, står foran en betydelig økt grad av digitale løsninger og elektroniske hjelpemidler i årene fremover. Dette krever både omstillingsvilje og -evne, betydelig økt digital kompetanse blant ansatte og personell og mest sannsynlig også et behov for rekruttering av mennesker med en ny og utradisjonell kompetanse. Plan på velferdsteknologi og skal sikre at kommunen håndterer endringen og imøtekommer potensialet i teknologien på hensiktsmessig måte.

En rekke norske byer og kommuner arbeider nå med prosjekter innenfor rammen av det som kalles "smarte byer" eller "smarte kommuner". Smart-initiativer har som mål å forbedre offentlige tjenester og innbyggernes livskvalitet, utnytte felles ressurser optimalt, øke produktivitet, og å redusere klima- og miljøproblemer i byene.¹⁵ Tønsberg har i liten grad startet på arbeidet med å utvikle slike helhetlige løsninger og det ligger et stort potensial ved å igangsette en slik prosess.

Raske teknologiske endringer fører med seg et kontinuerlig behov for kompetanseheving gjennom hele karriereløpet. Investeringer i kompetanse og faglig utvikling gir stor avkastning for virksomheten og for samfunnet. Kommunen må jobbe med å nyttiggjøre eksisterende kompetanse og teknologi på tvers av sektorer. Mange oppgaver og næringer vil i fremtiden forsvinne som følge av teknologiske utviklinger, da er det avgjørende at vi evner å legge til rette for kompetanse- og teknologioverføring på tvers av sektoren. Tønsberg kommune ser behov for og har igangsatt arbeid med å utarbeide en digitaliseringsstrategi for å imøtekomme dette behovet.

Utredningsbehov 2020-24:

- Hvordan kan Tønsberg kommune bli «Smart-kommune»

Nytt planbehov 2020-24:

- Digitaliseringsstrategi
- Plan for velferdsteknologi

¹⁵https://www.regjeringen.no/contentassets/d6fa05005d5d4ea3a45f62286c2ba2fe/kartlegging_av_smarte_byer.pdf

6.5 Mindre økonomisk handlingsrom i offentlig sektor

Lavere og ustabil oljepris gir isolert sett mindre vekst i økonomien, samtidig som inntektene til oljefondet reduseres. Det er også forventninger om lavere formuesavkastning fra fondet (synliggjort gjennom endringer i handlingsregelen), selv om utviklingen er usikker. Beregninger, bl.a. i Perspektivmeldingen 2017, viser at det er helt nødvendig å øke produktiviteten i offentlig sektor for å finansiere velferdsstaten i framtiden.

Nye utfordringer for Tønsberg:

Kommunens handlingsrom påvirkes av kommunens inntekter og kostnader. Flere innbyggere i kommunen bidrar til økte inntekter ved økt rammetilskudd og økte skatteinntekter dersom personene er i arbeid. På den annen side vil flere innbyggere øke kommunale utgifter, spesielt en stor aldrende befolkning.

Dersom vi får flere unge mennesker til å flytte til Tønsberg, vil dette både øke inntektene, men like viktig bedre den demografiske balansen som sikrer tilgang på arbeidskraft. Kostnadene til barnehage, skole, helsetjenester for denne gruppen er vanligvis lavere enn inntektene. Det blir derfor viktig å jobbe med å tiltrekke seg unge, gjerne barnefamilier, som på sikt kan gi kommunen økt økonomisk handlingsrom.

Tønsberg kommunes økonomiske handlingsrom påvirkes av kommunens evne til å redusere kostnadsveksten knyttet til demografisk utvikling og mer effektiv ressursbruk. Mer automatisering av arbeidsoppgaver og økt grad av selvbetjening er også tjenesteoverskridende. Det er særlig oppgaver som er repetitive og med relativt klare regler eller rutiner hvor man har størst mulighet for å kutte kostnader. Mye kommunal administrasjon faller i disse kategoriene. Utvikling og drift av digitale tjenester krever både høy kompetanse blant kommunens ansatte og økt bruk av teknologiske løsninger.

Tønsberg kommune må gjennom store omstillinger de neste 4 årene som følge av at forventede utgifter øker mer enn forventede inntekter. I prosjektet «Handlingsrom 2024» skal det gis svar på hvilke effektiviseringstiltak som skal igangsettes og hvilke tjenestenivå kommunen kan ha for å oppnå minimum balanse i økonomien. Sentrale temaer i dette arbeidet blir bruk av: innovative løsninger, digitalisering og bruk av velferdsteknologi, samt ressurseffektive beslutninger i alle ledd.

Utredningsbehov 2020-24:

- «Handlingsrom 2020-24» skal det gis svar på hvilke effektiviseringstiltak som skal igangsettes og hvilke tjenestenivå kommunen kan ha for å oppnå minimum balanse i økonomien.
- Kartlegge hvor og hvordan kommunen kan arbeide for mer ressurseffektive beslutninger i alle ledd. Sløsing med materialer er ikke lønnsomt økonomisk, samt gir økt bruk av energi og råstoff og fører til økte utslipp.

6.6 Mangel på kompetent arbeidskraft

Det vil være en raskere omstillingstakt i arbeidslivet de neste årene. OECD anslår at omkring én av fire jobber vil gjennomgå store endringer. Teknologien vil skape nye jobber, men de vil komme i andre yrker og kan komme andre steder i landet enn der jobbene forsvinner. Utviklingen ser ut til å gå i retning av behov for et bredere sett av kompetanser. Evnen til å erverve ny kompetanse blir viktigere, og arbeidstakere må kunne håndtere et mer teknologiintensivt arbeids- og samfunnsliv. Økningen i antall eldre vil gi økt etterspørsel etter kompetanse i pleie- og omsorgstjenester. Med lav vekst i befolkningen i arbeidsfør alder mange steder i landet, vil konkurransen om arbeidskraften mellom sektorer og mellom regioner øke.

Nye utfordringer for Tønsberg:

Flere eldre, flere «krevende» brukere, større bredde i tjenesteproduksjonen samt overgripende utfordringer som for eksempel klima og utenforskap stiller krav til omstilling og endring. For å kunne være en offensiv kommune med store ambisjoner både når det gjelder tjenesteyting og samfunnsutvikling er vi helt avhengig av å jobbe annerledes enn det vi gjør i dag. Ressursene må brukes mer effektivt, og måten vi jobber på må innoveres.

Særlig innenfor helsesektoren, som følge av betydelig vekst i antall eldre, vil det i årene fremover være et behov for å sikre og rekruttere et tilstrekkelig antall helsepersonell slik at kommunen kan levere de tjenestene som lovverket krever at kommunen leverer til innbyggerne. I konkurranse med nærliggende kommuner og sykehuset vil det være av stor betydning at kommunen og tjenesteområdet fremstår som en attraktiv arbeidsgiver for å få rekruttert et tilstrekkelig antall ansatte med helsefaglig utdanning i årene fremover.

Nytt utredningsbehov 2020-24:

- Hvordan skal kommunen tilrettelegge for bolig-, barnehage- og skoletilbud som gjør det attraktivt for barnefamilier å flytte til Tønsberg kommune?

7. Planbehov 2020-24

Nye planbehov						
Planoversikt	Lov pålagt?	Type plan	Vedtaksdato	Begrunnelse for å utarbeide ny plan	Begrunnelse for revisjon (full gjennomgang)	Rullering (oppdateres)
Kommuneplanens samfunnsdel med arealstrategi	Ja	Kommuneplan	Tønsberg kommune 22.05.19 og Re kommune 08.09.2015	Ny felles plan for Re og Tønsberg. Ny revisjon vedtatt og skal sammen med FNs bærekraftsmål være førende for utarbeidelse av planen. Planen skal innholde arealstrategi for å sikre at kommuneplanens arealdel er bedre tilpasset samfunnets behov og utfordringer.		
Kommuneplanens arealdel	Ja	Kommuneplan	Tønsberg kommune 22.05.19 og Re kommune 08.09.2015	Det skal utarbeides ny felles arealdel for Re og Tønsberg. Arealstrategien legger føringer for arbeidet. Normkrav leke/møteplass skal inngå i arbeidet.		
Byplanen		Kommunedelplan areal	22.05.2019			Vurderes innarbeidet i kommuneplanens arealdel.
Plan for folkehelse		Kommunedelplan tema		Skal legge grunnlag for gode levekår og redusere sosiale ulikheter i helse den nye kommunen.		
Plan for klimaomstilling		Kommunedelplan tema	Kommunedelplan for klima og energi vedtatt i Tønsberg kommune 20.06.2018 og Re kommune 05.02.08 og Re kommune 15.12.16	For å sikre livsgrunnlaget og naturmangfoldet for framtidige generasjoner må samfunnet omstilles til et lavutslippssamfunn og tilpasses et endret klima.		
Plan for oppvekst		Kommunedelplan tema		Videreutvikle og styrke oppvekstmiljøene i kommunen slik at barn og unge fortsatt trives, samtidig blir det viktig å kartlegge tiltak som reduserer misnøye med nærmiljøene, forebygge utfordringer som økt forekomst av		

				psykisk uhelse og rusmiddelbruk.		
Kulturminneplan		Kommunedelplan tema		Planen skal gi større forutsigbarhet og bidra til et sterkere fokus på vern av kulturminner. Planen bør omfatte ikke kun de automatisk fredede kulturminnene, men også de kulturminnene som er skiltet og skjøttet.		
Interkommunal kommunedelplan for gange, sykkel og kollektiv (Bypakke Tønsberg)		Kommunedelplan tema	SVV utarbeider planforslag. Planforslag sendt på høring nov. 2019			
Boligplan (en plan for sosial boligbygging)	Ja	Fagplan	Boligsosial handlingsplan vedtatt i Tønsberg kommune 05.12.18	Hvordan tilrettelegge for utvikling av et større mangfold av boligtilbud som imøtekommer behovene til innbyggere i Tønsberg kommune fremover.		
Plan for rehabilitering/habilitering		Fagplan		Planen for styrke forebyggende og de hjemmebaserte tjenestene, for å redusere /utsette døgnbemannede tjenester.		
Plan for legetjenester	Ja	Fagplan		Ny felles plan for Re og Tønsberg		
Hjorteviltplan	Ja	Fagplan				
Plan for mobilitet/transport		Fagplan		Nasjonalt mål om nullvekst i personbiltransporten - hvordan løse dette i Tønsberg gjennom kollektivtransport, sykkel og gange og samtidig sikre god tilgjengelighet og		

				parkering.		
Plan for barnehage- og skolestruktur		Fagplan		Det vil være behov for å se på struktur og kapasitet for barnehage- og skoler i ny kommune.		
Frivillighetsplan		Fagplan		Hvordan kommunen kan tilrettelegge for og samarbeide med frivillig sektor som samfunnsressurs.		
Alkoholpolitisk handlingsplan		Fagplan				
Digitaliseringsstrategi						Innarbeides i samfunnsdelen
Kommunikasjonsstrategi						Innarbeides i samfunnsdelen
Arealplaner: Nye planer						
Planoversikt	Lov pålagt?	Type plan	Fremdrift	Begrunnelse for å utarbeide ny plan	Begrunnelse for revisjon (full gjennomgang)	Rullering (oppdateres)
Interkommunal kommunedelplan IC – Tønsberg – Stokke		Kommunedelplan	Planprogram skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn 2020	Dobbeltspor Vestfoldbanen		
Plan for områdene langs Kanalen		Overordnet plan		Sikre en helhetlig utvikling av kanalområdet i Tønsberg by, hvor allmenninteressene særlig hensynstas		
Overordnet plan for Stensarmen		Overordnet plan	Oppstart planprosess	Transformasjon av området		
Overordnet plan for Rygg miljøpark		Overordnet plan	Oppstart planprosess	Behov for en overordnet plan for å løse vekstutfordringer og veisystem.		

8. Oversikt over eksisterende planer som skal revideres

Eksisterende planer – planer som skal/bør revideres						
Planoversikt	Lovpålagt?	Type plan	Vedtaksdato	Begrunnelse for å utarbeide ny plan	Begrunnelse for revisjon (full gjennomgang)	Rullering (oppdateres)
Næringsplan		Fagplan				Rulleres
Beredskapsplan		Fagplan				Rulleres kontinuerlig
Hovedplan VA		Fagplan			Revisjon 2020-22, felles plan for Re og Tønsberg.	
Anleggsplan idretts- og friluftsliv		Fagplan			Utarbeide felles plan for Re og Tønsberg. Planen er grunnlag for tildeling av tilskuddsordninger som tippemidler.	
Mestre hele livet -		Fagplan			Planen vil omfattet temaer fra "Strategiplan Aktiv aldring og fremtidens eldreomsorg" og Stortingsmelding 15 "Leve hele livet".	
Plan for god kvalitet og trygge helse og omsorgstjenester		Fagplan				Plan for å ivareta pasient- og brukersikkerhet. Mindre rullering i forbindelse med sammenslåing Re og Tønsberg.
Bibliotekplan for Vestfold		Fagplan			Helhetlig plan for utviklingen av den samlede folkebibliotekvirksomheten.	
Plan for e-helse og velferdsteknologi		Fagplan			Full gjennomgang i forbindelse med sammenslåing Re og Tønsberg, hvor "Strategi- og handlingsplan for velferdsteknologi" og "e-helse strategi" slås sammen til en plan.	
Pan for forebygging av vold i nære relasjoner		Fagplan			Ny plan for barn og voksne - i dag har kommunene utarbeidet planer for de over og de under 18 år.	
Trafikksikkerhetsplan		Fagplan	Tønsberg kommune 18.05.16 og Re kommune 12.12.17		Utarbeide felles plan for Re og Tønsberg.	
Plan for landbrukspolitiske virkemidler		Fagplan			Utarbeide felles plan for Re og Tønsberg. Plan for bruk av statlige miljø- og næringstilskudd til jord- og skogbruk.	

9. Vedlegg

- <https://www.nyetonsberg.no/infoportal-tonsborg-og-re/planer-og-strategier/politisk-plattform/>
- Oversiktsdokument folkehelse

SAMMEN
SKAPER VI EN
**NYTENKENDE, TRYGG
OG BÆREKRAFTIG**
KOMMUNE

**TØNSBERG
KOMMUNE**

– der barn ler